

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
SOCIĀLO ZINĀTŅU FAKULTĀTE
KOMUNIKĀCIJAS STUDIJU NODAĻA

**INDIVIDUĀLS TELEVĪZIJAS INTERVĒŠANAS STILS: VLADIMIRA
POZNĒRA INTERVIJAS PROGRAMMĀ „POZNĒRS” PBK KANĀLĀ**

BAKALaura DARBS

Autore: Elīna Preobraženska

Stud.apl.nr.: ep08200

Darba vadītājs: zin. asistents Dmitrijs Petrenko

RĪGA 2011

ANOTĀCIJA

Bakalaura darba tēma ir „ Individuāls televīzijas intervēšanas stils: Vladimira Poznēra intervijas programmā „Poznērs” PBK kanālā”. Darba autore ir Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Komunikācijas zinātnes bakalaura programmas studente Elīna Preobraženska. Bakalaura darba vadītājs ir zinātniskais asistents, soc. zin. maģ. Dmitrijs Petrenko.

Bakalaura darbs sastāv no četrām nodaļām – teorētiskās, metodoloģiskās, empīriskās un secinājuma nodaļas. Teorētiskajā daļā autore apskatīs, kas ir televīzijas sižets un kā to veido, interviju veidus un jautājumu formas, neverbālo komunikāciju, izmantojot Fiskes (*John Fiske*), Adamsa un Hiksa (*Adams and Hicks*), Pīzu (*Alan and Barbara Pease*) grāmatas. Metodoloģiskajā daļā autore apskatīs izvēlēto metodi, izmantojot Pattona (*Patton*), Raščevskas un Steika (*Stake*) literatūru. Empīriskajā daļā autore izmantoja gadījuma metodi un analizēja piecas V. Poznēra programmas. Pētījuma mērķis bija izpētīt Vladimira Poznēra individuālo intervēšanas stilu – kā un kādus jautājumus viņš uzdod, kādus paņēmienus lieto intervijas laikā un kā veidojās unikālā programma.

Atslēgas vārdi: televīzija, intervija, jautājumi, Vladimirs Poznērs, programma

ABSTRACT

The title of the course work is “ Individual interviewing style on television: the analysis of Vladimir Pozner interviews in the program "Pozner" of First Baltic Channel”. The author of the diploma is Elina Preobrazhenska, the student of Latvian University Bachelor program in Communication science at the faculty of Social science. The tutor of the diploma is academic assistant Mr. Dmitry Petrenko.

Paper consists of four parts – theoretical, methodological, empirical and conclusion part. In the theoretical part author looks through: what is television subject and how it is made, interview types and question forms, un verbal communication. In the theoretical part author used the books of Fiske, Adams and Hicks, Pease. In the methodological part author looks through the chosen method using the books of Patton, Rashchevska, and Stake. In the empirical part author used case method and analysed five subjects. The purpose of the analysis was to probe the individual interviewing style of Vladimir Pozner – what questions and what way does he ask, what else he uses in interview and how the program is made.

Keywords: television, interview, questions, Vladimir Pozner, programm

SATURS

ANOTĀCIJA.....	2
ABSTRACT.....	3
IEVADS.....	6
I TEORĒTISKĀ DAĻA.....	7
1. TELEVĪZIJAS SIŽETS.....	7
1.1 Televīzijas sižets.....	7
1.2Televīzijas sižetu veidošanas specifika.....	9
1.3 Televīzijas sižetu audiovizuālie kodi.....	11
1.4 Televīzijas raidījumu vadītāji.....	14
2. INTERVIJA.....	16
2.1 Kas ir intervijs.....	16
2.2 Sagatavošanās intervijai.....	17
2.3 Intervijas veidi.....	18
2.4 Jautājumu veidi.....	20
2.4.1 Slēgtie jautājumi.....	21
2.4.2. Atvērtie jautājumi.....	21
2.4.3. Uzvedinoši jautājumi.....	22
2.4.4. Sokratiskie jautājumi.....	22
2.4.5. Brīnuma jautājumi.....	22
2.4.6. Ranzēšanas jautājumi.....	23
2.4.7. Divpusīgie jautājumi.....	23
2.4.8. Īsi, parasti un saprotami jautājumi.....	24
2.4.9. Grūti, sarežģīti jautājumi.....	24
2.4.10. Skaidrojošie jautājumi.....	25
2.4.11. Intervējamā jautājumi.....	25
3. NEVERBĀLĀ KOMUNIKĀCIJA.....	28
3.1 Roku žesti.....	28
3.2 Smaida veidi.....	31
3.3 Žesti ar galvu.....	32
3.4 Acu signāli.....	34
II METODOLOĢISKĀ DAĻA.....	36

1. GADĪJUMA ANALĪZE.....	37
2. PĒTĪJUMA LAUKS.....	40
III EMPĪRISKĀ DAĻA.....	44
1. PROGRAMMAS SĀKUMS.....	44
2. VOX-POPULI.....	46
3. VLADIMIRA POZNĒRA JAUTĀJUMI.....	48
3.1 Slēgtu un atvērtu jautājumu uzdošana.....	48
3.2 Divpusīgi jautājumi.....	49
3.3 Sokratiskie jautājumi.....	50
3.4 Citi jautājumi.....	50
3.5 Komentāri un apgalvojumi jautājuma vietā.....	52
3.6 Parasti un sarežģīti jautājumi.....	52
3.7 Citēšana.....	53
3.8 Vladimira Poznēra viedoklis.....	54
4. PROGRAMMAS NOBEIGUMS.....	56
5. RAIDĪJUMA AUDIOVIZUĀLIE KODI.....	57
6. NEVERBĀLĀ KOMUNIKĀCIJA.....	58
6.1 Žestikulācija ar rokām.....	58
6.2 Acu signāli un sejas izteiksmes.....	58
6.3 Žesti ar galvu.....	59
SECINĀJUMI.....	60
LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS.....	63

IEVADS

Pašlaik 27 ES dalībvalstīs un citās šā kontinenta teritorijās, kuras vēlas iestāties ES, pieejami gandrīz 4000 televīzijas kanālu. Vairumam cilvēku televīzija ir primārais informācijas avots, un pastāv plaši izplatīts uzskats, ka tas ir visietekmīgākais medijs sabiedriskā viedokļa veidošanā. Televīzijas skatīšanas laiks pēdējos gados stabili audzis. Neraugoties uz jaunu komunikāciju tehnoloģiju, piemēram, interneta, izplatību, televīzija ir saglabājusi savu dominējošo stāvokli¹.

Viens no iemesliem, kāpēc cilvēki izvēlas pavadīt savu laiku pie televizora, patērējot tās piedāvāto saturu, ir vēlme izklaidēties. Televīzijā ir radīti atsevišķi raidījumi, kuru galvenais mērķis ir izklaidēt cilvēkus.² Programma „Poznērs” ir ļoti populāra Krievijā un citās valstīs, un tās vadītājs – Vladimirs Poznērs ir ļoti ievērojamā persona žurnālistikā. Darba autore izvēlējās analizēt Poznēra individuālo intervēšanas stilu, jo līdz šim neviens Latvijā nebija to pētījis.

Bakalaura darba pētāmais lauks ir programma–intervija „Poznērs” un pētāmais objekts ir programmas vadītājs V. Poznērs. Bakalaura darba mērķis ir izanalizēt izvēlētas programmas “Poznērs” un izprast programmas vadītāja V. Poznēra individuālo intervēšanas stilu. Galvenie darba uzdevumi ir: savākt noderīgu informāciju, kura palīdzēs veikt kvalitatīvu analīzi; pēc iespējas dziļāk izanalizēt izvēlētas programmas; izdarīt objektīvus secinājumus no analīzes.

Bakalaura darbs sastāvēs no teorētiskās un empīriskās daļas. Teorētiskajā daļā autore aprakstīs kas ir televīzijas sižets un kā to veido, kādi ir intervijas veidi un jautājumu formas, kāda neverbāla komunikācija būs analizēta programmās. Teorētiskā daļa, galvenokārt, būs bāzēta uz Fiskes (*Fiske*), Adamsa un Hiksa (*Adams, S., Hicks, W.*) un Pīzu (*Pease*) grāmatām. Empīriskajā daļā autore analizēs izvēlētos raidījumus „Poznērs” izmantojot gadījuma analīzi. Analīzei tiks ņemtas piecas programmas - divas programmas ar politiķiem, viena ar aktieri, ar muziķi un ar tele žurnālistu. Pēc gadījuma analīzes kā metodes aprakstīšanas, autore analizēs raidījumu izmantojot teorētisko literatūru un ierakstīs paša V. Poznēra paustās atziņas par savu darbu.

---

¹ Open Society Institute. (2005). *Televīzija Eiropā: likumdošana, politika un neatkarība*. EUMAP pētījums. 21. lpp.

² Burton, Graeme. (2000). *Talking television: an introduction to the study of television*. London: Arnold. p. 70

I TEORĒTISKĀ DAĻA

1. TELEVĪZIJAS SIŽETS

1.1 Televīzijas sižets

Vizuālo un audiālo efektu iedarbībā, televīzijas notikumu atspoguļojums ir tuvāks realitātei kā radio vai prese.³ Džons Fiske (*John Fiske*) atzīmē, ka televīzija piedāvā īslaicīgu, epizodisku, tiešu, specifisku un dramatisku vēstījumu, kas veidojas no mutvārdu un vizuālo rindu kopuma.⁴

Sižets ir neliels stāsts, kam piemīt sava dramaturģija, ko, savukārt tam piedod tā veidotājs – žurnālists. Vēl sižetu var aprakstīt kā vizuālā attēla un skaņas risinājuma salikumu. Ziņu sižetā tiek izmantoti vienkārši teikumi, kas palīdz skatītājiem uztvert informāciju.⁵

Ikviena cilvēku darbošanās veids, katrā profesija sākas ar elementāriem pamatiem, kuri, uzlabojoties un komplicējoties, noved pie profesionālas meistarības virsotnes. Ar ko sākas „žurnālists”? Varbūt ar novērošanu? Saskatīja kaut ko interesantu, atklāja kaut ko iepriekš nezināmo, pievērsa uzmanību kaut kādam sīkumam - atcerējās to - ierakstīja iezīmi par šo sīkumu, un ziņa ir gatava!

Ziņa (iezīme) - ir žurnālistikas informācijas žanrs, kurā atspoguļojas kaut kāds fakts. Žanrs tiek izmantots gan preses, gan televīzijas, gan radio žurnālistikā. Ziņas kopumu arī sauc par hroniku (no grieķu val. *chronos* - laiks). Hronika - ir vēsturisko notikumu ieraksts hronoloģiskā kārtībā (tāpēc arī žurnālistus nereti sauc par mūsdienu hronoloģiem). Hronika žurnālistikā - ir īss ziņojums par kādu faktu. Tātad, *iezīme* un hronoloģiskā ziņa - ir sinonīmi.⁶

Televīzijā šajā žanrā parādās kā mutiskas un video ziņas. Dokumentālā kinematogrāfā video ziņas nereti sauc par hronoloģijas reportāžu: tie ir īsi materiāli, kuri rada notikuma galvenos momentus dabiskā gaitā. Savukārt, runājot par televīzijas praktikantiem, viņi lieto nosaukumu „informācija” (par visām hronoloģiskām ziņām,

---

³ Mc.Manus,J.(1994). *Market-Driven Journalism.Let the Citizen Beware?* London: SAGE Publication.P.1

⁴ Fiske,J.(2003) *Reading Television*. London: Routledge. P.3

⁵ Hausman,C. (1992). *Crafting the news for electronic media: writing, reporting and producing*. Belmont, California: Wadsworth publishing company, p.8

⁶ Г. В. Кузнецов, В. Л. Цвик, А.Я. Юровский, (2002), „ТЕЛЕВИЗИОННАЯ ЖУРНАЛИСТИКА” (4-е издание), ИЗДАТЕЛЬСТВО МОСКОВСКОГО УНИВЕРСИТЕТА «ВЫСШАЯ ШКОЛА» по http://evartist.narod.ru/text6/32.htm#%D0%B7_02

ieskaitot mutisko), un nosaukumu „sižets” (parasti runājot par video ziņu, un dažkārt, par atsevišķu sarežģītu raidījumu).

Mutiskās ziņas sagatavošana un pārraide ēterā sastāv no atlases, reducēšanas un atskaņošanas kadrā. Atlases kritēriji - sabiedriskais svarīgums, materiāla nozīmīgums jeb tās izziņas vērtība (galu galā tāda faktora kā "interesantums" uzskaitē - paziņotam faktam var arī nepiemīt sabiedriskais svarīgums, bet tam jāsniedz noteikta interese lielai auditorijas daļai).

Nereti verbālās iezīmes ir radītās televīzijas auditorijai īsos blokos, kur atsevišķas ziņas ir savienotas pēc tematiskām iezīmēm. Tas ir efektīvs paņēmiens, kas "uzsilda" skatītāju interesi - materiālu kontrastains izvietojums.

Video sižetus var nosacīti sadalīt divos paveidos:

Pirmais – ziņa par oficiālo, tradicionālo notikumu: no augstākas likumdošanas orgāna sesijas līdz preses konferencei. Šādu notikumu filmēšanas laikā pieredzējušam operatoram nav vajadzīgi žurnālista norādījumi. Standarta montāžas lapa iekļauj sevī dažus kopīgus telpas plānus, runājošā lielu plānu, prezidija panorāmu, dažus klausītāju kadrus, konspektējošo uzstāšanas dalībniekus (pirmajā gadījumā – deputātus, otrajā – žurnālistus); jautājumu no vietas – atbildi no tribūnam. Tāds ir vizuāls materiāls, kas nonāk redakcijā. Tālākais darbs sastāv no montāžas un aizkadra teksta rakstīšanā.

Otru paveidu var nosaukt par scenārija vai autora paveidu. Šeit ir vairāk sajūtama žurnālista dalība visā radošā un ražošanas procesā, un viņa ietekme uz informācijas kvalitāti. Autors sanes ekrāna vērtu faktu, iepriekš pārdomā filmēšanas raksturu un montāžu. No jaunā žurnālista (studenta – praktikanta, stažiera, jauniņā radoša kolektīva štata) prasīs iesniegt scenārija plānu, kurā ir izteikts īss saturs (tēma, ideja, faktiskais sižeta materiāls), vizuālais risinājums, parasti epizodiski. Tāda ir video sižeta būtība, mini reportāža.

Žurnālists – autors obligāti ir klāt sižeta uzņemšanas laikā, viņš organizē darbu, risina darba un radīšanas jautājumus, kas var rasties.⁷ Protams, ja ir producentis, kuram jāatbild ne tikai par programmas finansēšanu, bet arī par darbu organizāciju, tad žurnālistam ir mazāk darba.

---

⁷ Г. В. Кузнецов, В. Л. Цвик, А.Я. Юровский. (2002). „ТЕЛЕВИЗИОННАЯ ЖУРНАЛИСТИКА” (4-е издание), ИЗДАТЕЛЬСТВО МОСКОВСКОГО УНИВЕРСИТЕТА «ВЫСШАЯ ШКОЛА» по http://evartist.narod.ru/text6/32.htm#%D0%B7_02

Tādā veidā, žurnālista darbs sastāv no sekojošiem etapiem: tēmas izvēle un apstiprināšana, filmēšanas objekta pētīšana un scenārija - plāna veidošana, piedalīšanās filmēšanā, montāžā un teksta veidošanā.⁸

Katrā gadījumā, tekstam jābūt lakoniskam, bet tajā laikā tam arī jādod atbildes uz jautājumiem, kuri var rasties skatītājiem. Ir ļoti svarīgi, lai sižeta verbālā daļa nedublētos ar video kārtu. Liekas, ka tas ir saprotams pat iesācējam televīzijas žurnālistikā, tomēr informācijas sižetos mēs ļoti bieži dzirdam aizkadrā šāda veida teikumus: „Un tagad pie mums nāk...”. Tas skatītājam jau tāpat ir redzams ekrānā un nav nepieciešamības par to stāstīt.

Teksta rakstīšanas laikā vajag atcerēties par to, ka mutiskā valoda atšķiras no rakstiskās valodas. Pat oficiālus materiālus var izteikt "cilvēcīgāk", ne tik sausi. Lai to panāktu, vajag izvairīties no gariem teikumiem, kuri ir dabiski rakstiskā valodā, bet kurus ir grūti izteikt mutiski. Televīzijas leksikā nav pieļaujams profesionālas un zinātniskās terminoloģijas.

Oficiāla sižeta aizkadra tekstu lasa informācijas raidījuma vadītājs vai diktors. Sižeta aizkadra tekstu parasti pieraksta pats autors - žurnālists pirms ētera. Balss tembrs uzsver informācijas materiāla savdabīgumu. Daudzus žurnālistus gan no televīzijas, gan no radio mēs pazīstām pēc viņu balss. Un tas ir vēl viens profesionālisma radītājs.⁹

1.2 Televīzijas sižetu veidošanas specifika

Vislabākie sižeti ir tie sižeti, kuri vienkārši rāda mums attēlu un dod iespēju mums pašiem to vērtēt. Piemēram, filmas veidošanai ir sava gramatika, un attēli ir izmantoti, tāpat kā rakstnieks izmanto vārdus.¹⁰

Televīzijas attēli vislabāk strādā, kad tiek iedomāti darbības rezultāti. Jādomā loģiski, kā attēli kopā izskatīsies un kā dos iespēju pastāstīt stāstu hronoloģiski, ņemot vērā skatītāju darbību un sekot tai.¹¹ Vēl viens svarīgs moments veidojot sižetu, obligāti jāpadomā, lai sižeta sākums loģiski skatītos ar sižeta beigām. Stāstām jābūt apļveidīgam un jānoslēdzas.

---

⁸ Г. В. Кузнецов, В. Л. Цвик, А.Я. Юровский, (2002), „ТЕЛЕВИЗИОННАЯ ЖУРНАЛИСТИКА” (4-е издание), ИЗДАТЕЛЬСТВО МОСКОВСКОГО УНИВЕРСИТЕТА «ВЫСШАЯ ШКОЛА» no http://evartist.narod.ru/text6/32.htm#%D0%B7_02

⁹ Turpat.

¹⁰ Frost.C.(2002) *Reporting for journalists The grammar of Television* Routledge 120.p

¹¹ Turpat 120p.

Televīzijas atvērtie skati ir ļoti nozīmīgi. Tie iepazīst ar stāstu, tiem jāsaķer uzmanība un jāasina apetīte, tāpat rādīt tālāko stāstu. Ja ziņas ir par kādu darbību, tad skatītājiem parāda kā notiek notikums, proti, parāda kustību cilvēku izpildē.¹² Galvenais sižetā ir sākums un beigas, jo sākumā skatītājus jāieinteresē, tāpēc jābūt kaut kam – *catchy*, āķīgam. Tāpat arī beigās ir jāizdomā kaut kas interesants, lai sižets paliktu atmiņā, bet, protams, tam jābūt loģiskam, lai sākums saskanētu ar beigām. Šis paņēmieni darbojas, kad pats sižets vai tā tēma ir vāja un triviāla.¹³

Nepieredzējis reportieris palaiž garām skaņu televīzijā, kas ir dzīvīguma elements. Skaņa var būt izmantota, lai palielināt emociju vai radīt kādu atmosfēru.¹⁴ Bieži televīzijas sižetos var sastapt šādu paņēmieni, ja tiek runāts par kaut ko ļoti skumīgu, tad fonu skaņai izmanto ar lietūs skaņām. Visos gadījumos tekstam jābūt lakoniskam, un jādod atbildes uz jautājumiem, kuri varētu rasties skatītājos. Īpaši nozīmīgi ir tas, lai sižeta verbālo daļu nedublētu video celiņu. Teksta veidošanas laikā, jāņem vērā atšķirības starp mutvārdu un rakstisku runu. Tāpēc, ir jāizvairās no gariem teikumiem, kad tos lasa „pie sevi”, bet grūti atveidojamiem mutiskajā izpildījumā. Televīzijas leksika necieš profesionālismu un zinātnisku terminoloģiju. Autora sižeta aizkadra runu lasa pats autors – žurnālists, balss tembrs uzsver informācijas materiāla savdabīgumu.¹⁵

Sižeta komponenti ir attēls, teksts, citāts, interskaņa, datorgrafika (tabulas u.c.) un stand-up. Attēls ir svarīgākā sižeta sastāvdaļa. Tieši attēls atšķir televīziju no citiem medijiem, jo skatītājs var paralēli tekstam uztvert apkārt notiekošo, kas ļauj tam pietuvināties notikumam. Bildei jāstāsta par notikumu, tekstam jābūt saderīgam ar videomateriālu. Svarīgākais ir sižeta sākums, tam jābūt visspilgtākajam.¹⁶

Tekstam sižetam jābūt viegli uztveramam, jāveidojas no īsiem teikumiem, kā arī jābūt precīzam un konkrētam. Citāts ir sižeta visemocionālākais moments, tas var būt ne tikai kāda cilvēka viedoklis vai vērtējums, bet arī ierakstīta skaņa – saukļi, kas

---

¹² Frost.C.(2002) *Reporting for journalists The grammar of Television* Routledge 120 p.

¹³ Sovcova J., Preobraženska E., Aņiskeviča L. (2010). *Televīzijas intervija kā informācijas iegūšanas avots: radošais kursa darbs*. Rīga: LU SZF Komunikācijas studiju nodaļa. 5. lpp.

¹⁴ Frost.C.(2002) *Reporting for journalists The grammar of Television* Routledge 120 p.

¹⁵ Г. В. Кузнецов, В. Л. Цвик, А.Я. Юровский. (2002). „ТЕЛЕВИЗИОННАЯ ЖУРНАЛИСТИКА” (4-е издание), ИЗДАТЕЛЬСТВО МОСКОВСКОГО УНИВЕРСИТЕТА «ВЫСШАЯ ШКОЛА» no http://evartist.narod.ru/text6/32.htm#%D0%B7_02.

¹⁶ Herbert,J. (2000). *Journalism in the digital age: theory and practice for broadcast, print and on-line media*. Oxford: Focal press. P. 210

tiek izkliegti mītiņos, fragmenti no koncertiem, uzrunas masu pasākumos vai teātra izrādes.¹⁷

1.3 Televīzijas sižetu audiovizuālie kodi

Televīzijas sižeti ietver sekojošus audiovizuālos kodus: žanrs, operatora darbs (kadra izmērs, fokuss, kameras kustība, leņķis, kompozīcija, u.c.), montāža (kadra garums, secība, ritms, u.c.), kustība laikā (virzīšanās pagātnē vai nākotnē, palēnināta kustība, u.c.), apgaismojums, krāsas, skaņa, grafika, stāstījuma veids.

Lai TV sižetu uztvertu pilnībā, nevar paļauties uz atrautu kodu izpratni – tie jāuztver žurnālista radītā kontekstā. Konteksts ir svarīgāks par kodu. Ja skatītājs neizprot kadra nozīmi, uztverē var palīdzēt tekstuālo kodu izpratne vai sociālo kodu lietojums. Sociālo kodu lietojums nodrošina lielāku ticamību sižetam - skatītājs sevi identificē ar kadrā redzamo situāciju vai personu, tomēr arī sociālo kodu lietojums negarantē TV ziņas kodu atbilstošu izpratni. Lai to nodrošinātu, skatītājam ir jāuztver sižeta audiovizuālais vēstījums.¹⁸

TV sižeti vairāk orientējas uz attēlu, bildi, tādejādi veiksmīgi piesaistot skatītāju uzmanību un veidojot vispārēju priekšstatu par izvēlēto tematu, situāciju. Tāpēc tehniskajiem kodiem, ar kuru starpniecību skatītājiem tiek nodots vēstījums, ir izšķiroša loma sižeta izveidē.

Svarīgākie tehniskie kodi:

1. Kameras tehnika: distance

Diferencēti plāni – Deivids Čandler (*David Chandler*) strukturē šādu sistēmu: tālplāns (kadrs, kas atspoguļo visu subjektu/objektu un vidi); vidējais plāns (kadrs, kur subjekts un tā fons ir līdzīgās proporcijās) – ir visizplatītākais televīzijas kadrējums. Tuvplānu visbiežāk izmanto TV ziņu intervijās. Tuvplāns ir attēls, kurš rada ļoti mazu un pietuvinātu attēlu, visbiežāk cilvēka seju, lai skatītāji var saskatīt pat vismazāko detaļu. Tas izrauj objektu no konteksta. Pastāv divi tuvplāna veidi: vidējais tuvplāns – galva un pleci; lielais tuvplāns – no pieres līdz zodam. Tuvplāns fokusē uzmanību uz personas jūtām un reakciju, un dažreiz ir pielietojams intervijās, lai parādītu skatītājiem intervējama sasprindzinājumu un emocijas. Intervijās lielais tuvplāns var akcentēt intervējamā spriegumu un parādīt, vai viņš nemelo. Lielu

¹⁷ Herbert, J. (2000). *Journalism in the digital age: theory and practice for broadcast, print and on-line media*. P. 21

¹⁸ Chandler, D. (2002). *Semiotics: The Basics*. London: Routledge. P. 162

tuvplānu reti lieto intervijās ar svarīgiem publiskiem cilvēkiem. Šajos gadījumos lieto vidējo tuvplānu, kad kamera veido distances sajūtu. Svarīgi, ka Rietumu kultūrā sešdesmit centimetri apkārt cilvēkam ir uzskatīti par personīgu apkārtni, un lielā tuvplāna izmantošana ir uzskatīta par agresīvu.¹⁹

Pastāv vēl cita struktūra plānu dalījumā: kopplāns vai adreses plāns – plašs skats uz apkārtni; vidējais plāns – mērogs atbilst uzmanības koncentrācijai uz kaut ko konkrētu, bet neizraujot to no darbības vides; tuvplāns – ir apzināts akcents uz kaut ko vienu, visbiežāk cilvēka seju. Protams, tuvplānā, kas pēc definīcijas jau norāda, ka esam kaut kam pietuvinājušies, uzņemt var jebko; detaļa – tas ir vēl stiprāks akcents par tuvplānu. Tā faktiski ir ieiešana citā mērogu pasaulē, lai īpaši uzsvērtu vai apskatītu kaut ko, kas varbūt pat ar neapbruņotu aci nav saskatāms. Tikai tad to sauc jau par mikrofilmēšanu. Detalizācija arī ir spēcīgs izteiksmes līdzeklis, tā rūpīgi jāpārdomā, jo katrs šāds kadrs skatītāja zemapziņā noteikti meklēs iemeslu šāda mēroga izvēlei.²⁰

2. Kameras tehnika: skata punkts

Kad ir izvēlēts filmēšanas mērogs jeb kadrējums, nākamais solis ir kameras skata punkta izvēle. Necilājot vēlreiz cilvēka skatīšanas īpatnības, uzreiz pieņemsim, ka parastais skata punkta augstums atbilst normāla auguma cilvēku acu augstumam.

Iedziļinoties variantos, jāņem vērā, ka kameras skata punkts attiecībā pret uzņemamo objektu tiek raksturots ar savstarpējo izvietojumu (leņķi) horizontālā plaknē, kā rezultātā veidosies kadrs „anfas” vai arī profils vai pus profils, kā arī vertikālā plaknē, kas rada skatījumu no augšas un no apakšas visdažādākajos variantos.²¹

Skatiens. Acīm redzama distance un leņķis, no kura uz personu skatās kamerā un, kura viņu filmē.

Skatpunkta kino kadrs ir tāds kino kadrs, kuru nofilmē ļoti tuvu filmējamās personas redzeslaukam, kura tajā laikā skatās uz kameru.

Divi kino kadri. Kino kadrs, kurā vienlaikus atrodas divi cilvēki.

Selektīvs fokuss. Atveido tikai daļu no filmējumu lauka asā stūrī. Fokusa pārvietošana no priekšplāna uz fonu vai *vice versa* ir statīvs fokuss.

---

¹⁹ Chandler, D. (1995). *Semiotics for Beginners*. Retrieved January 14, 2007 from <http://www.aber.ac.uk/media/Documents/short/gramtv.html>

²⁰ Eglītis, V. (2003). *Gribu uzņemt filmu!* Rīga: Jumava 124.-125. lpp.

²¹ Turpat. 125.-126. lpp.

Neizteikts fokuss. Efekts, kurā attēla asums, vai tā daļa, ir samazināta ar optikas ierīces palīdzību.

Plaša leņķa kino kadrs. Plata darbības lauka kadrs, filmēts ar plata leņķa lēcu.

Noliekts kino kadrs. Kad kamera ir noliekta uz savas ass tāda veidā, lai normālas vertikālas līnijas parādās vienpusīgas kreisajā vai labajā pusē, vienkāršās gaidas ir viltas. Tādi kadri tiek izmantoti mistērijas un mistiskās filmās, lai rādītu diskomforta sajūtu skatītājiem.²²

3. Attēla dziļums. Perspektīvas veidi.

Pēc kadra mēroga un kameras skatpunkta pēc provizoriskas akceptēšanas (galīgais variants tiks fiksēts tikai pašā kadra uzstādīšanās beigās), nākamais kompozīcijas risināmais jautājums ir kadra dziļums.

Trešās dimensijas imitācijas nepieciešamība ekrāna plaknē jau iepriekš daļēji tika apskatīta. Pateicoties tam, ka cilvēks redz vienlaikus ar abām acīm, līdz ar to būtībā ir divi skatpunkti, kopumā vide tiek fiksēta kā stereoskopisks, tas ir trīsdimensiju telpiskā attēlā.

Šī efekta imitācija ir ļoti būtisks operatora darba virziens. Izveidot tādu attēlu, kas rada līdzīgas izjūtas, kā dabā redzētās, ir uzdevums ar pietiekami augstu grūtības pakāpi un tam ir nepieciešamas noteiktas zināšanas.

Vizuālajā mākslā analizē un lieto trīs perspektīvas veidus:

1) Lineārā perspektīva attēlā atspoguļojas kā vienāda izmēra priekšmetu mēroga samazināšanās kadra dziļuma virzienā. Tā ir acs īpašība, kas vienkārši veiksmīgi jāizmanto, radot uz ekrāna pseidodziļumu. Tās nosaukums droši vien saistīts ar iedomātām vai esošām paralēlām līnijām, kas, savstarpēji tuvinoties bezgalības virzienā, rada šo telpiskuma vai tāluma sajūtu, tādā veidā attēlojot tās plaknē.

2) Tonālā perspektīva un tās iedarbības efekts arī sakņojas ar cilvēka vizuālo pieredzi. Gaisa masa, kas atrodas starp objektu un novērotāju, faktiski vienmēr ir ar zināmu optisko blīvumu, ko mazāk rada pats gaisa sastāvs, bet vairāk tajā esošie piemaisījumi - putekļi tvaika vai citu daļiņu veidā. Tā rezultātā, palielinoties attālumam līdz apskatāmajam objektam, pieaug gaisa masas biezums un līdz ar to tās optiskais blīvums, kas tiek uztverts kā dūmaka, migla u. tml.

---

²² Chandler, D. (1995). *Semiotics for Beginners*. Retrieved January 14, 2007 from <http://www.aber.ac.uk/media/Documents/short/gramtv.html>

3) Krāsu perspektīva savā būtībā ir radniecīga tonālajai. Atšķirība tikai tā, ka tonāla vairāk saistīta ar ahromatisko raksturojumu (gaišāks -tumšāks), bet krāsu – ar hromatisko.²³

1.4 Televīzijas raidījumu vadītāji

Televīzijā vairāk nekā citos medijos programmu ietekmē raidījumu vadītāju (jeb moderatoru) harizma un personības. Amerikāņi tos pamatoti dēvē par "enkuriem" (anchors), jo moderatori noenkuro raidījumus, viņi publikas acīs ir identifikācijas figūras. tas attiecas arī uz žurnālistikas piedāvājumiem - ziņu un politiskajiem raidījumiem. Tādēļ ASV, kur citkārt vēsi ietaupa uz personālu, "enkuri" lielākoties parādās pāri, jo vīriešus vairāk interesē moderatori-sievietes, bet sievietes - moderatori.

Anglosakšu televīzijas kanāli moderatoru izvēlē acīmredzami respektē arī etnisko daudzveidību. daudz kultūru sabiedrība, kurā kopā dzīvo cilvēki ar dažādu etnisko izcelsmi un ādas krāsu, nevar identificēties ar televīzijas raidījumiem, ja tos vada vieni vienīgi bālgīmji.

Taču pirmā un svarīgāka "enkura" iezīme, pēc Heikes Hupercas novērojumiem, ir autoritāte, kā arī spēja iemiesot veselo saprātu, jo viņu galvenais uzdevums ir par visu radīt jēgu - "nav nejaušība, ka angļu valodā runā par "jēgas saprašānu", kamēr vācu (un arī latviešu) valodā līdzīgā veidā pieņem ,ka kaut kam ir jēga "pašam par sevi"."

Televīzijas kamera vispār ir nodevīga, jo izseko katram sejas vaibstam un žestam un līdz ar to paver iespējas visvisādiem blakus vēstījumiem, kam nav nekāda sakara ar attiecīgo tēmu. "... attēls pasaka vairāk nekā tūkstoš vārdu. Tādēļ īstais vēstījums ir ietverts uzstāšanās veidolā. Pētījumi pierāda, ka ne mazāk kā 55 procenti un līdz pat 85 procentiem no uzstāšanas iespaids izriet tieši no ķermeņa valodas un attēla dramaturģijas. Uzstāšanas veidols rada pamatu un ietvaru runātajam vārdam".

Sevišķi bīstami tas ir ziņu raidījumos, kur ir raksturīgi strauji mainīt tēmas. Šo problemātisko specifiku ir kariķējis žurnālists Korts Šnibens: "... skatītāji vēl nepaspēj sagremot, ko nozīmē vārdkopa "pārtikas situācija pasaulē", kad ziņa jau pievēršas pasaules ikgadējiem izdevumiem siseņu iznīcināšanas pasākumos. lai pārvarētu šo uztveres vājumu, ziņu profesionāļi ik gadīgā rutīnā ar attīstījusi īpašu valodu, kurā pēc

---

²³ Chandler, D. (1995). *Semiotics for Beginners*. Retrieved January 14, 2007 from <http://www.aber.ac.uk/media/Documents/short/gramtv.html>

iespējas īsā laikā nodot pēc iespējas vairāk informācijas - precīzi un bezpartejiski. Diemžēl tai piemīt trūkums, ka pēc raidījuma skatītāji atceras tikai 22 procentus no ziņām un tikai katrs desmitais skatītājs var korekti atstāstīt to saturu. Ne velti ciniķi izsakās, ka televīzijas ziņas nav domātas, lai atcerētos, bet gan lai aizmirstu." Un patiesībā ir ļoti bīstami, ka televīzija piedāvā tikai "baudīt ar acīm", nevis "strādāt ar galvu".²⁴

Un nodaļas noslēgumā, ko pats V. Poznērs domā par žurnālista darbu: „Priekš manis žurnālistika – nav profesija, bet gan dzīves veids. Lai kļūtu par žurnālistu, personai nav obligāti jābūt žurnālistikas izglītības. Vajag, lai būtu dzīves pieredze, vajag saprast kāpēc tu gribi kļūt par žurnālistu un ko tev tas nozīmē, jo žurnālistika prasa no cilvēka atbildību. Man liekas, ka daudzi cilvēki iet žurnālistikā domājot, ka tā it pievilcīga, glamūrā, nesošā naudu un popularitāti profesija. Bet tas nav tā. Es uzskatu, ka cilvēkam vajag no sākuma iegūt augstāko izglītību, bet ne žurnālistikā un iegūt pieredzi dzīvē, lai kļūtu par žurnālistu. Cilvēkam nevar iemācīt būt žurnālistam, tāpat kā nevar iemācīt būt rakstniekam vai māksliniekam. Vai iemācīt cilvēku zīmēt, bet iemācīt kļūt par mākslinieku – nav iespējams. Galvenā žurnālista īpašība – ir ziņkārība, vēlme uzzināt kāpēc. Tas nozīmē visu laiku uzdot jautājumu „kāpēc?“, nekam un nevienam neticēt, bet visu laiku mēģināt iekļūt jautājuma būtībā, tātad žurnālistam jāpiemīt ziņkārībai. Tā īpašība, varbūt ir vissvarīgākā, bet nav tālu vienīgā.”²⁵

---

²⁴ A. Dimants, S. Russ-Mols. (2009). *Žurnālistika*. Biznesa augstskola Turība.. 186-187. lpp.

²⁵ *Vladimira Poznēra atbildes* no http://vladimirpozner.ru/?page_id=395

2. INTERVIJA

Informācija sasniedz mūs dažādos veidos. Laikraksti, žurnāli, televīzija, radio un grāmatas ir pārpilnas ar visdažādāko informāciju. Reizēm mēs jūtamies, it kā būtu pārpludināti ar informāciju. Tā ir informācija gan par notikumiem mūsu pašu valstī, gan ārpusaulē.

Taču ir brīži, kad mēs izjūtam, ka mums pietrūkst zināšanu, it īpaši, sastopoties ar dzīves grūtībām, un mēs nezinām, ko darīt. Tādās reizēs mēs ilgojamies pēc pārrunām ar kādu gudrāku cilvēku, kurš varētu palīdzēt izprast, kas notiek mūsu dzīvē, kā izturēties un ko iesākt. Reizēm mēs apmulstam saskarsmē ar kādu no mums tuviem cilvēkiem. lai izprastu savu dzīvesbiedru, kaimiņu vai darba kolēģi, mēs cenšamies uzsākt ar viņiem sarunas. Dažreiz šīs sarunas ir dziļas un nozīmīgas, bet ir reizes, kad sarunas sagādā vēl lielāku apmulsumu un pat pārpratumus. Mēs vīlušies novēršamies un vairs neuzdrošināmies atsākt sarunu, lai noskaidrotu turpmāko rīcību un zinātu, ko darīt un kā izturēties. Kur varētu iegūt informāciju, lai mēs zinātu, kā risināt mūsu dzīves grūtības?²⁶

2.1 Kas ir intervija

Vārds "intervija" cēlies no diviem latīņu vārdiem, proti, inter un view. Inter nozīmē "kopā", "savstarpēji", "abpusēji"; view nozīmē - "skatīt", "redzēt".²⁷

Intervija ir īpaša veida saruna. Tajā jāizvairās no kļūdām, kādas bieži atgadās sarunās.

Intervija ir "mērķtiecīga jautājumu un atbilžu mija". Šādu sarunu atveidojums vārdu pa vārdam tomēr ir par dārgu un drukātajos medijos aizņem pārāk daudz vietas, tāpēc intervijas tur biežāk sastopamas kā sastāvdaļa žurnālistikā izpētē, interviju izmantojot kā metodi.

Taču intervijai ir spēcīga tradīcija arī kā pastāvīgam žurnālistikas žanram, piemēram, žurnāla *Spiegel* vai *Latvijas Avīzes* šefa Voldemāra Krustiņa sarunām, *Rīgas laika* vai sieviešu žurnālu intervijām, vai arī televīzijā - kaut vai Ginta Grūbes *Vakara intervijas* un laikam gan izcilāko nācijas intervētāju Baibas Strautmanes raidījumu ciklā *Mūsu cilvēks* un attiecīgi Gintera Gausa *Par personu (Zur Person)*.

---

²⁶ Aina O.Nucho, Māra Vidnere. (2003). *Intervēšanas prasme*. IU Raka. 6. lpp.

²⁷ Turpat. 11.lpp

Vācu ziņu kanāla n-TV reklāma savulaik vēstīja, ka Sandras Maišbergeres interviju raidījumā notiek "izkutināšana". Raidītājs nekaunīgi apgalvoja: "Slaveni viesi stāsta par to, ko viņi citādi nevienam nestāsta". Toties tikai retos gadījumos intervija patiešām piedāvā "iespēju par kādu lietu vai personu uzzināt vairāk, nekā kāds brīvprātīgi vēlētos teikt". Vismaz mediju attiecību profesionāļi ļoti precīzi zina, ko viņi atklāj ieslēgtu kameru priekšā vai nodiktē reportieru piezīmju bloknociem.²⁸

taču intervija visādā ziņā var būt spēku pārbaude. Vēl tālāk iet itāļu žurnāliste Oriana Fallači, kura pie mikroфона ir dabūjusi pasaules varenos, sākot ar Henriju Kisindžeru līdz Muamaram Kadafi. Viņai intervija ir kā "mīlas stāsts, cīņa un dzimumakts".²⁹

Abi intervijas dalībnieki sniedz un abi iegūst informāciju. Tas notiek gan neformālās, gan profesionālās situācijās.

2.2 Sagatavošanās intervijai

Veiksmīga intervija ir labi sagatavota intervija – kad intervētājs ir gatavs visam, kas var notikt intervijas laikā. Tā ir saprata stāvoklis, kas nāk no pārliecības: pārliecība, savukārt, ir veidota no tālredzības, plānošanas un pētīšanas.³⁰

Gandrīz visas intervijas prasa iepriekšējās sagatavošanās. Sekojošie seši soļi virza šo procesu.

- 1) Izvēlies kādu intervējamo. Daudzos gadījumos stāsta tēma noteiks, kādu personu tu intervēsi, jo tev ir jārunā ar ekspertiem izvēlētajā jomā. Citos gadījumos, tev jābūt elastīgam, jo tev būs nepieciešami avoti, kuri ilustrēs tavu stāstu, tādi kā studenti, kuri strādā par minimālu algu, ja tavs temats ir par minimālas algas pieaugumu. Avotu pieejamība un tava spēja pārliecināt viņus runāt ar tevi ietekmēs tavu tēmu izvēli.
- 2) Norunā tikšanos. Te procesu ietekmēs pēdējais termiņš, bet nedomā, ka tu varēsi sarunāt interviju pēdējā momentā. Tas var notikt negaidīti. Daudziem nesagatavotiem žurnālistiem nākas improvizēt, ja avots ir pieejams negaidīti. Bet, tomēr, mēģini sagatavoties iepriekš.
- 3) Identificē sevi. Kad tu zvani, lai sarunātu tikšanos, esi uzmanīgs izskaidrojot kas tu esi – žurnālists no... – par ko tu gribi runāt ar avotu un cik daudz laika tas

²⁸ A. Dimants, S. Russ-Mols. (2009). *Žurnalistika*. Biznesa augstskola Turība. lpp. 77-78

²⁹ Craig, Robert T. (2007), *Theorizing Communication: Readings Across Traditions*. New Delhi: Sage publications.

³⁰ Adams, S., Hicks, W. (2001). *Interviewing for journalists*. Routledge: London; New York. 17 p.

aizņems. Daudzi pieredzējuši ziņu intervētāji visu izdara pa telefonu. Bet jauniem žurnālistiem vajag izvairīties no telefonintervijas. Telefonintervijas vajag izmantot tikai gadījumos, kad vajag dabūt īsus faktus. Acu pret acu intervija ir psiholoģiski labāk uztverama. Ja tu veido personas vai aprakstošu interviju, acu pret acu kontakts ir nepieciešams, jo tev vajag novērot cilvēka ķermeņa valodu un apkārtēja vide arī var kļūt par stāsta daļu.

4) Izpētī avotu. Jo nopietnāks ir tavs avots, jo vairāk vajag par viņu zināt. Tu nevari izšķiest laiku jautājot par avota dzīvi un uzdodot nevajadzīgus jautājumus. Vajag turēt sarunu augstajā līmenī. Citā gadījumā, intervējamais zaudēs interesi un sāks tevi ignorēt. Tātad, pirms došanās intervijā, sīki izpētī intervējamo personu.

5) Izpētī tēmu. Zini, vismaz galveno par savu tēmu pirms došanās intervijā. Piemēram, palasi skolas budžetu pirms jautā ienākumu administratoram par to, kāpēc budžetu samazināja. Atcerējies, ka avoti zaudē pacietību, ja tu neesi informēts par to, par ko jautā viņiem.

6) Sagatavo galvenos jautājumus. Esi pārliecināts par to, ko tu gribi prasīt un par to, ko tu vēl vari uzprasīt. Tev ir vajadzīgs scenārijs, bet tu vari arī improvizēt. sagatavoti jautājumi nāks no tavas pētīšanas. Bet improvizēti jautājumi nāks izejot no intervējamās personas atbildēm.³¹

2.3. Intervijas veidi

Galvenais uzdevums pirms došanās uz interviju ir – žurnālista sagatavošanās. Viņam jābūt kompetentam un jāzina daudz informācijas par cilvēku, ar kuru viņš runās, lai nerastos domstarpības. Jāsagatavo aktuāli un neitrāli jautājumi, lai intervējamajai personai būtu interesanti runāt ar žurnālistu. Intervijas atmosfēras veidošanas laikā ir nozīmīgas visas nianšes, līdz pat žurnālistes lūpu krāsas. Jāseko etiķetei, jāizskatās atbilstoši situācijai un intervējamam cilvēkam, lai nekas nenovērstu uzmanību no galvenā mērķa – vajadzīgas informācijas iegūšanas.³²

Intervija var iedalīties pēc vairākiem veidiem, piemēram, eksistē televīzijas intervija, telefonintervija, face-to-face intervija, radio intervija, intervija laikrakstiem. Katra intervija ir atkarīgā no žurnālista darbavietas, uzdevuma un mērķa. Intervija var būt neformāla saruna tirdzniecības vietā, iepriekš norunāta un sagatavota formāla ar

³¹ Reque, J., Tantillo, H., S., Babb, J., McIntosh, M., Denham, B. (2001). *Introduction to journalism*. Focal Press: Oxford. 65-66 p.

³² Sovcova J., Preobraženska E., Aņiskeviča L. (2010). *Televīzijas intervija kā informācijas iegūšanas avots: radošais kursa darbs*. Rīga: LU SZF Komunikācijas studiju nodaļa. 4. lpp.

vietējo amatpersonu, papļāpāšana ar nejaušu radio klausītāju, kurš ir piezvanījis uz studiju, papildus telefonintervija vai arī intervija notikumu vietā kā televīzijas ziņas. Neatkarīgi no intervijas veida, galvenais žurnālista mērķis ir izdibināt informāciju – faktus un viedokļus par kādu jautājumu, situāciju vai cilvēku. Intervijas var tikt izmantotas informācijas vākšanai par konkrētu atgadījumu vai ieskatam kādā personībā no cilvēciskā skatupunkta.³³

Intervijas var iedalīt šādos tipos:

1. Informatīva intervija sniedz detaļas, ko var sniegt ziņu avots savas kompetences ietvaros. Avoti parasti ir eksperti kādā nozarē vai kādas iestādes vadītājs, vai amatpersona. Vai arī par avotiem kļūst cilvēki ar noteiktām zināšanām vai ar noteiktu pieredzi par žurnālista tēmu;
2. Viedokļa intervija atklāj attieksmes vai viedokļus un uzskatus, kas ir nozīmīgi, jo avots ir prominenta persona vai autoritāte, vai arī izteiktais viedoklis ir neparasts vai ļoti labi noformulēts. Cilvēkus, kuri skaidri formulē savu viedokli vai uzskatus, biežāk rada televīzijas intervijās vai ziņās.
3. Personības jeb portretintervijas mērķis ir indivīda būtības atklāšana, apskatot personas dzīves aspektus un detaļas. Šajā gadījumā darbojas tā saucamais cilvēciskais skatupunkts, atklājot kāda cilvēka personību, raksturu, uzskatus un mērķus. Personības intervija veido momentuzņēmumu vai uzmetumu – bet tā var veidot pat veselu albumu. Tas ir liels sasniegums, ja lasītājs saprot abstraktas īpašības caur konkrētu novērošanu. Filma dara to labāk, bet rakstiski to arī var panākt.³⁴
4. Vox – pop interview (pētnieciskas intervijas) mērķis ir aptaujāt nejaušus garāmgājējus, lai noskaidrotu viņu jeb tautas viedokli par konkrētu jautājumu vai problēmu.³⁵
5. Q & A Interview (intervijai, kas veidota jautājumu un atbilžu formā). Šāds intervijas tips var likties viegli uzrakstāms, bet patiesi laba Q & intervija ir labi izredīgēta. Šādu interviju formātu vajadzētu izvairīties lietot, jo tāda ir grūtāk lasāma auditorijai un var būt veiksmīga tikai tad, ja intervējamais ir pietiekami runīgs.³⁶
6. Tāpat pastāv *door stepping* – ekspresintervija un ziņu konference.

---

³³ Rudin, R., Ibbotson, T. (2002). *An introduction to journalism: essential techniques and background knowledge*. Focal Press: Oxford. 40. p.

³⁴ Reque, J., Tantillo, H., S., Babb, J., McIntosh, M., Denham, B. (2001). *Introduction to journalism*. Focal Press: Oxford 64.-65. p.

³⁵ Turpat 80.p.

³⁶ Reque, J., Tantillo, H., S., Babb, J., McIntosh, M., Denham, B. (2001). *Introduction to journalism*. 78. p.

Vairākums no intervijām ir pirmie trīs tipu maisījumi. Tomēr, žurnālistam ir jābūt jūtīgam pret detaļām, kurus atspoguļo katrs no tiem. Kad tiek intervēts bloka grafiku priekšnieks, nezinot par to, kādā krāsa bija viņas lupu krāsa, nejauc viņai, piemēram, kā sauc viņas suni. Bet personas intervijā tās būtu ļoti svarīgi. Tev jāzina precīzs intervijas mērķis pirms intervija sāksies. Vai tu ej pēc informācijas pie jaunekļu bandas pārstāvja par jaunekļu krimināla koeficienta? Tad tev vajag viņam pajautāt par viņa viedokli par komandanta stundu ieviešanu, nevis par to, kāda basketbola komanda viņam patīk.³⁷

2.4 Jautājumu veidi

Ir skaidrs, ka tieši jautājumi veido interviju, tikai pēc tam iet viss pārējais. Vairums žurnālistu iesaka sākumā vadīties pēc 5 jautājumu veidiem (The 5 Wh's), kuri tiek dēvēti par faktu iegūšanas jautājumiem: **kas? kurš? kad? kur? kāpēc?** klāt vēl pievienojot jautājumu **kādā veidā?** Šie pieci jautājumi var būt intervijas starts, bet jādodomā plašāk par šiem parametriem, lai nezaudētu smalkas, bet nozīmīgas stāsta detaļas, kuru trūkuma dēļ, intervija kļūst garlaicīga un paredzama.³⁸

Jautājumus var uzdot dažādos veidos. Atkarībā no tā, kā jautājums ir izteikts, var saņemt gluži pretējas atbildes. Ir kāds nostāsts par diviem mūkiem, kuriem, pastaigājoties klostera dārzā, izraisījās strīds par to, vai drīkst vienlaicīgi skaitīt lūgšanu un smēķēt. Viens no mūkiem domāja, ka lūgšana un smēķēšana nedrīkst notikt vienlaicīgi, bet otrs - ka to var darīt reizē. nevarēdami vienoties, viņi nolēma rakstīt prāvestam un lūgt viņa lēmumu. Pēc kāda laika abi mūki atkal satikās un interesējās, ko prāvests katram atbildējis. Pirmais sacīja, ka saņēmis atbildi, kas apstiprināja viņa uzskatus. Bet otrs mūks bija pārliecināts, ka prāvests pievienojies viņa domām. beidzot viņi jautāja viens otram, kā katrs ir formulējis savu jautājumu. Pirmais sacīja, ka jautājis, vai drīkst skaitīt lūgšanu, kad smēķē, un atbilde bijusi, ka lūgšana vienmēr ir piemērota. Otrs bija jautājis, vai drīkst smēķēt, kad skaita lūgšanu, un viņam atbildēts, ka lūgšana ir pārāk svarīga, lai lūdzējs smēķētu, to skaitot.³⁹

Ir vairāki jautājumu veidi, un sekmīgs intervētājs izmanto dažādus atkarībā no informācijas, kādu viņš vēlas iegūt, un no tā, ar kādu intervējamu viņš darbojas. daži

³⁷ Reque, J., Tantillo, H., S., Babb, J., McIntosh, M., Denham, B. (2001). *Introduction to journalism*. 65 p.

³⁸ Reque, J., Tantillo, H., S., Babb, J., McIntosh, M., Denham, B. (2001). *Introduction to journalism*. 73. p.

³⁹ Sovcova J., Preobraženska E., Aņiskeviča L. (2010). *Televīzijas intervija kā informācijas iegūšanas avots: radošais kursa darbs*. Rīga: LU SZF Komunikācijas studiju nodaļa. 4. lpp.

no jautājumu veidiem ir vienkārši, citi - sarežģītāki.⁴⁰ Galvenie intervijās izmantojamie jautājumu veidi ir slēgtie, atvērtie un uzvedinošie jautājumi.

2.4.1 Slēgtie jautājumi

. Slēgtie jautājumi (**closed questions**) - atbildami ar „jā” vai „nē” un parasti tiek uzdoti, lai noskaidrotu faktu vai viedokli. Tomēr ar tiem jābūt uzmanīgām, jo intervējamais sāk atbildēt uz jautājumiem īsi arī turpmākajā intervijas gaitā. Tie ir ideāli pamat faktu, statistikas, vārdu, vietas, amatu noskaidrošanai.⁴¹ Tie ir vajadzīgi, ja intervējamais atrodas kādā krīzes situācijā un profesionālajam darbiniekam vai intervētajam ar ātri jāiegūst informācija. Piemēram: "Vai Jums ir kāds ģimenes loceklis šajā pilsētā? Vai Jūs lietojat kādas zāles? Vai šāda nelaime jums bijusi jau iepriekš? Vai jūs šodien esat kaut ko ēdis?" Uz šiem jautājumiem var atbildēt ar "jā" vai "nē". Ir arī jautājumi, uz kuriem var atbildēt ar skaidru, īsu atbildi. Piemēram: "Cik jums ir gadu? Kur jūs dzīvojat? Kur jūs strādājat?" Šādi slēgtie jautājumi sniedz vajadzīgo informāciju ātri, taču tiem piemīt arī trūkumi. Intervējamais nesniedz informāciju, kas varbūt viņam pašam liekas svarīga. Otrs trūkums šāda veida jautājumiem slēpjas apstākļi, ka intervējamais sāk justies tā, it kā viņu nopratina. Viņš jūtas neērti, nedroši un var sākt izvairīties no tālākas informācijas sniegšanas.⁴²

2.4.2 Atvērtie jautājumi

Atvērtie jautājumi (**open questions**) dod intervējamam iespēju izteikt savas domas un jūtas. Viņš var paskaidrot, ko viņš ir pārdzīvojis un kas ar viņu pašlaik notiek. Atvērtie jautājumi sākas ar "Kā...?, Ko...?" Piemēram: "Kā tas notika? Ko jūs tad darījāt? Lūdzu, turpiniet stāstīt..." ja intervētājs uzmanīgi klausās, ko intervējamais stāsta, tad beidzamais pats turpinās runāt bez jebkādas pamudināšanas. Tādā veidā intervētājs iegūst informāciju, kas viņam nepieciešama un kuru arī intervējamais uzskata par svarīgu un nozīmīgu.⁴³ Sīkāk tiek izdalīti t.s. „atbalss” jautājumi, kas atkārto pēdējo runātāja domu, vedinot to paskaidrot plašāk, paplašinošie jautājumi, lai noskaidrotu informāciju detalizētāks un papildinātu, un paskaidrojošie jautājumi, lai nepārprastu intervējamā atbildi.⁴⁴

⁴⁰ Aina O.Nucho, Māra Vidnere. (2003., *Intervēšanas prasme*. IU Raka .21-22. lpp.

⁴¹ Adams, S., Hicks, W. (2001). *Interviewing for journalists*. Routledge: London; New York. 38-50.p.

⁴² Aina O.Nucho, Māra Vidnere. (2003. *Intervēšanas prasme*. 22. lpp.

⁴³ Turpat. 23. lpp.

⁴⁴ Adams, S., Hicks, W. (2001). *Interviewing for journalists*. 38-50.p.

2.4.3 Uzvedinošie jautājumi

Uzvedinošie jautājumi (**leading questions**) ir atbildami īsi un bieži atbild ietverta jau pašā jautājumā, tāpēc arī no tiem būtu jāizvairās, jo intervējamais izvirza pieņēmumu, kas var būt arī nepareizs un aizvainot intervējamo. Uzvedinošajiem jautājumiem ir slikta slava, bet tie tiek bieži izmantoti ikdienas sarunās, un pieredze rāda, ka, ja intervējamajam patīk jautātājs, tiem ir maza ietekme uz atbildēm, ja vien ierosinātā atbilde nav stipri novirzīta no kursa. Daudz kaitinošāki var būt pieņēmuma uzvedinošie jautājumi. Piemēram: „Kad Jūs pārtraucāt sist savu sievu?” Bet, ja pieņēmums ir pareizs, tad šie jautājumi ļoti labi strādā, jo tie rāda sapratni un interesi. Dažreiz, sarežģītu interviju laikā, tikai uzvedinošo jautājumu lietošana var provocēt intervējamo uz vēlēto jautājumu. Netiešie pieņēmuma jautājumi ir noderīgi barjeras pārvarēšanai. Piemēram: „Cik daudz loterijas biļešu Jūs gribat pirkt?” nevis vienkārši „Vai jūs gribat pirkt loterijas biļetes?”⁴⁵

2.4.4 Sokratiskie jautājumi

Jautājumi, kas no intervējama prasa tālākus paskaidrojumus, ir noderīgi, lai iegūtu lielāku skaidrību par to, ko intervējamais domā, kas ar viņu ir noticis vai notiek vēl pašreizējā momentā. Jautājumi, kas prasa tālāku iztīrīšanu, ir tā saucamie sokratiskie jautājumi. Piemēram: "Vai jūs varētu to man paskaidrot sīkāk? Ko jūs domājat, kad jūs sākat, ka...? Ko tas vārds jums nozīmē? Kāda informācija vēl būtu nepieciešama, lai jūs būtu par šo lietu pārliecināts?" Šajos gadījumos intervētājs koncentrējās, lai izprastu kādi ir iemesli un pierādījumi intervējama uzskatiem. Arī intervējamam pašam tie kļūst skaidrāki. Piemēram: "Uz kā jūs balstāt savus spriedumus? Kādi notikumi jūs pārliecina par vīra neuzticību? Kā jūs varētu uzzināt, vai tas patiešām tā ir?" utt.⁴⁶

2.4.5 Brīnuma (hipotētiskie) jautājumi

Brīnuma vai hipotētiskie jautājumi palīdz intervējamam tikt skaidrībā par to, uz ko viņš cer un kā viņš varētu uzzināt, ka kaut kas viņa dzīvē ir mainījies. Piemēram: "Kā jūsu bērniem būtu jāuzvedas, lai jūs būtu pārliecināts, ka viņiem patīk apmeklēt skolu? Kā jūs varētu uzzināt, vai bērni skolā kaut ko noderīgu iemācās? Kā

⁴⁵ Adams, S., Hicks, W. (2001). *Interviewing for journalists*. 38-50.p.

⁴⁶ Aina O.Nucho, Māra Vidnere. (2003). *Intervēšanas prasme*. 23.- 24. lpp.

jūs zināt, ka jūsu veselība ir uzlabojusies vai pasliktinājusies?" lai to uzzinātu, var uzdot intervējamam kādu brīnuma jautājumu, Piemēram: "Iedomājieties, ka ir noticis brīnums, kamēr jūs gulējāt, un tagad grūtības ar bērniem jums ir daudz mazākas. Ja jūs zinātu, ka ir noticis kāds brīnums, kas tagad būtu citādi ar jūsu bērniem? ja brīnums būtu noticis, kas tagad būtu citādi jūsu dzīvē?" Kad intervējamais pūlas izskaidrot starpību starp to, kas notiek viņa dzīvē pirms un pēc "brīnuma", viņš attīsta sevī pozitīvas ieceres un sāk virzīt enerģiju tajā virzienā, kas uzlabotu viņa attiecības ar kādu ģimenes locekli vai darba kolēģi. Viņa prāta dziļākie slāņi, kas parasti nav vienkārši pieejami, sāk darboties pozitīvā virzienā, un pamazām arī ārējie apstākļi sāk mainīties.⁴⁷

2.4.6 Ranzēšanas jautājumi

Ranzēšanas jautājumi ierosina intervējamu novērtēt starpību starp divām situācijām vai notikumiem. Piemēram: "Iedomājieties skalu no 0 līdz 10, kur 0 nozīmē, ka jūsu galvas sāpes ir pilnīgi izzudušas, un 10 nozīmē, ka tās ir vislielākās sāpes, kādas jums jebkad bijušas, kā jūs vērtētu savas galvas sāpes pašreizējā momentā?" Līdzīgi šādu jautājumu varētu uzdot par attiecībām ar bērniem vai ar dzīvesbiedru. Piemēram: "Iedomājieties skalu no 0 līdz 10 savām attiecībām ar vīru. Kā jūs tās vērtētu: vai tās ir sliktākas, nekā jebkad ir bijušas, vai arī tās tagad ir labākas, kādas tik jūs tās varētu vēlēties?" Šādi jautājumi palīdz intervējamam pašam izdomāt, kas notiek viņa dzīvē un kam būtu jāpievērš lielākā uzmanība.⁴⁸

2.4.7 Divpusīgie jautājumi

Divpusīgie jeb duālie jautājumi ir tādi, uz kuriem var atbildēt divējādi atkarībā no tā, kādas ir attiecības starp intervētāju un intervējamu. Ja intervējamais vēl neuzticas intervētājam, viņš uz šādiem jautājumiem atbildēs vienkārši ar "jā" vai "nē" un tad apklusīs. ja savstarpējās attiecības ir labas, intervējamais sniegs plašāku atbildi. Divpusīgie jautājumi parasti sākas ar "Vai jūs varētu...? Vai jums ir iespējams..." u.c. Piemēram: " vai jūs varat man izskaidrot, kas notika, kad jūs pārnācāt mājās un ieraudzījāt...? vai jūs varat pastāstīt par dienu, kad saņēmāt ziņas par...?" Šādi jautājumi ierosina paša klienta domāšanu u savu jūtu analīzi. Ja intervējamam nav sevišķi labas attiecības ar intervētāju, viņš vienkārši atbildēs: "Nē, es to nevaru..." vai

⁴⁷ Aina O.Nucho, Māra Vidnere. (2003., *Intervēšanas prasme*. IU Raka. 24. lpp.

⁴⁸ Turpat. 24. lpp.

"Nē, es to negribu darīt..." Šī veida jautājumi ir pārāk sarežģīti, lai tos lietotu saskarsmē ar bērniem vai pusaudžiem. Sekmīgi varētu būt vienīgi jautājumi par to, lai bērns pastāstītu par kādu notikumu vai vietu. Piemēram: "vai tu atceries, ko mēs darījām Siguldā?" vai "Vai tu uzzināji, kurā vietā Daugavā vislabāk ķeras zivis?"⁴⁹

2.4.8 Īsi, parasti un saprotami jautājumi

Jau no pirmās intervijas, tās prasības ir: komunicēt. Īsi jautājumi ir labāki nekā gari, vienkārši jautājumi labāki nekā grūti saprotami, skaidri jautājumi labāki nekā neskaidri. Kopīga noskaņa var to diktēt mums, bet kopīga noskaņa ir reta prece. Tā ir situācija, kad ierakstīšana uz diktofonu un intervijas atkal klausīšanās ir pamācoša.

Kad runa iet par vispārējiem vai šaurām, objektīviem vai subjektīviem jautājumiem, var pat nebūt piemērotas atbildes. Vadošais norādījums ir veikt jautājumu piederīgu tavam un intervējamā prasībām.

Ja tev vajag dabūt no intervējamā daudz informācijas, lēni pārej no skaidriem jautājumiem uz detaļu sekojošiem jautājumiem, it īpaši ja intervējamais ir piesardzīgs. Gari un sarežģīti detalizēti jautājumi uzreiz pēc īsiem parastiem jautājumiem, nozīmē, ka turpinājumā sekos ļoti daudz detalizētu jautājumu, un, ja ir maz laika un tu neesi ļoti mīļš intervējamam, intervija var beigties ātri.

Šajā gadījumā autori dod padomu no sākuma uzdod vispārīgus jautājumus, un tikai pēc tam uzdod intervējamām detalizētus jautājumus.⁵⁰

2.4.9 Grūti, sarežģīti jautājumi

Pirmkārt, vajag mēģināt izdarīt no grūta jautājuma parastu. Tas ir īpaši rekomendēts labi aizsargātiem, pieredzējušiem un viltīgiem intervētajiem.

Nekādas kritikas, nekādu pielādētu vārdu un lieku detaļu, nekādu avotu nosaukumu, lai nosākuma intervētajam saprast būtību un tad jau var uzbrukt intervējamām. Izmantojot tādu pieeju, intervētājai personai ir grūti izvairīties, novirzīt izmest jautājumu;

Otrkārt, novieto visur pārmetumus. Tas atļaus tev uzdod grūtus jautājumus, bet tajā pašā laikā piedāvās intervējamām iespēju redzēt to kā atļauju pretsitienu apgalvojumam;

Treškārt, mīkstini jautājumu. Pirms uzbrūc, uzslavē;

⁴⁹ Aina O.Nucho, Māra Vidnere. (2003). *Intervēšanas prasme*. 25. lpp.

⁵⁰ Adams, S., Hicks, W. (2001). *Interviewing for journalists*. 42-43 p.

Četrkārt, vajag no sākuma viegli iztirzāt jautājumu, lai intervējamais domātu, ka tas nav nopietns;

Pieckārt, mēģini atsevišķus acīmredzami nesavienotus jautājumus. Divu soļu pieeja. Jautātājs jau zina atbildes uz jautājumiem un papildina tos vēlāk.⁵¹

2.4.10 Skaidrojošie jautājumi

Intervētajam nav jābūt nekādam gaišrēģim. Informācija ir vajadzīga ne tikai intervētajam, bet arī klientam pašam. Bieži intervējamam nav skaidrības par to, ko viņš domā, kā viņš jūtas un kā viņam rīkoties. Mēģinot atbildēt uz intervētāja jautājumiem, intervējamais pats iegūst vairāk skaidrības par savu dzīvi un iespējām. Nepieredzējuši intervētāji mēģina veidot secinājumus jau tad, kad viņi vēl nav pietiekoši daudz izzinājuši par intervējama situāciju. Intervētāja jautājumi dod intervējamam iespēju iedziļināties savās domās un jūtās un rezultātā saskatīt iespējas, kas viņam vēl nav zināmas. Pieņemsim, ka intervējamais saka: "Mēs ar vīru vairs nesaprotamies. Jau ilgu laiku mums nav nekā kopīga. Mūsu laulība ir izputējusi." Ir skaidrs, ka intervējama ir nelaimīga un neapmierināta ar savu vīru. Bet, ja intervētājs grib viņai palīdzēt, viņam ir jātiek skaidrībā par to, kur slēpjas nelaime. Ir dažādas iespējas. Lai uzzinātu, kādas problēmas ir šajā laulībā, intervētājs var vienkārši pievērst uzmanību vārdiem, kādus kliente izmanto. Piemēram: "Izputējusi? Vai jūs varat dot kādu piemēru par to, kādā veidā tā "izputējusi"?" vai "Nekas kopīgs? Piemēram, kas jums abiem mēdza būt kopīgs, kā tagad jums pietrūkst?" Jo vairāk intervētājs var ierosināt intervējama paša domas, jo drīzāk intervējama dzīve uzlabosies. Viņš saskatīs tādas rīcības iespējas, kuras viņš vēl nav saskatījis.⁵²

2.4.11 Intervējamā jautājumi

Gadās arī, ka pats intervējamais kaut ko prasa intervētajam. Tas notiek dažādu iemeslu dēļ, un katram intervētajam vajag zināt kā rīkoties šajā gadījumā.

Intervētājs bez pieredzes bieži vien jūtas neērti, kad intervējamais kaut ko jautā par viņu pašu. Personīgi jautājumi intervējamam rodas divējādu motīvu radīti. Tie var būt naidīgi un kritiski. Bet tie var būt arī draudzīgi, ja intervējamais vēlas kļūt intervētajam tuvāks. Piemēram: "Vai jūs esat precējies? Cik jums ir bērnu? Cik veci viņi ir?" Tie var būt normāli jautājumi. Tā var būt vienkārši ziņkāre, bet var būt arī,

⁵¹ Adams, S., Hicks, W. (2001). *Interviewing for journalists*. 49-50 p.

⁵² Aina O.Nucho, Māra Vidnere. (2003). *Intervēšanas prasme*. 26. – 27. lpp.

ka intervējamam ir šaubas par to, ka kāds jauns, nepieredzējis cilvēks var palīdzēt viņam dzīves grūtībās. Intervētājam ir jābūt gatavam sniegt faktisku informāciju, taču tādā veidā, lai tā palīdzētu izklaidēt intervējama šaubas par intervētāja spējām sniegt palīdzību. Gadījumā, ja intervētājs ir neprecējies, viņš varētu paskaidrot, ka viņš ir strādājis ar citiem intervējamiem, kuriem ir bijušas līdzīgas grūtības, un viņa mērķis ir palīdzēt intervējamam pašam atrast veidu, kā atrisināt viņa grūtības.

Reizēm intervējamais izjautā intervētāju, lai ievadītu sarunu par kādu īpašu, viņam sevišķi aktuālu tēmu. Piemēram, kāds jauniets jauta intervētājam: "Kāpēc jūs neesat precējies?" Var jau būt, ka arī šajā gadījumā tā ir vienkārši ziņkāre, taču parasti šādi jautājumi izriet no intervējama situācijas. Šeit ir vairākas iespējas. varbūt intervējamais ir nolēmis, ka viņam vajadzētu apprecēties. Varbūt viņš nav pārliecināts, ka varēs pietiekoši nopelnīt, lai apgādātu ģimeni. var arī būt, ka viņš mēģina izšķīrot tos šķēršļus, kas viņam rada grūtības šī mērķa sasniegšanai. Tāpēc intervētājs dara pareizi, ne tikai sniedzot intervējamam atbildi, bet mēģinot arī izprast, kas viņu novedis pie šāda jautājuma. Viņš var vienkārši klientam teikt, ka dažreiz cilvēki nevar izlemt, vai ir vērts apprecēties. un tad pajautāt, vai intervējamam būtu grūti izlemt, kad spert šādu soli savā dzīvē.

Arī tad, kad intervētājam un intervējamam ir līdzīgi dzīves notikumi un pieredze, ir jāuzmanās, lai nenonāktu pie secinājumiem, reaģējot uz notikumiem vienādā veidā. Ir daudz visdažādāko veidu, kā cilvēki izjūt vienu un to pašu notikumu.

Daudzos gadījumos intervējama jautājumi par intervētāju pašu nozīmē, ka viņš vēlas attīstīt draudzību ar intervētāju, nevis palikt tikai intervējama lomā. Te intervētājam ir jāatbild tā, lai neaizvainotu viņu, bet tomēr paliktu ar viņu profesionālās attiecībās.

Intervētājam nevajag būt nekādam gaišreģim. Viņam nav jābūt arī apveltītam ar enciklopēdiskām zināšanām un nav jāsniedz informācija par katru iespējamo tēmu. Viņa palīdzība veidojas no tā, ka viņš virza intervējamu cilvēku tajā virzienā, kur viņš pats var atrast atbildes, kas padarītu viņa dzīvi veiksmīgāku un patīkamāku.⁵³

Sekmīgs intervētājs uzreiz neuzdos intervējamam daudzus jautājumus, bet gan tikai vienu jautājumu un dos intervējamam laiku uz to atbildēt, pirms pāries pie nākamā jautājuma. Viņš neizmanto tikai jautājumus, bet arī vēl citus paņēmienus.

---

⁵³ Aina O.Nucho, Māra Vidnere. (2003). *Intervēšanas prasme*. 27-29. lpp

Sekmīgs intervētājs izvairīsies no slēgtiem jautājumiem, bet to vietā centīsies izmantot atvērtos jautājumus. Jautājumu nolūks nav tikai informācijas iegūšana, bet gan cenšanās palīdzēt intervējamam atklāt visas notikuma šķautnes. Jautājumi arī palīdz intervējamam aptvert, ka viņa domas ir pretrunīgas un vēl neskaidras. uzdotie jautājumi pamudina intervējamu domāt par citam viņa rīcības iespējam. Ar jautājumu palīdzību intervējamais spēj izšķirt, kādas sekas ir sagaidāmas, viņam izvēloties to vai citu darbības veidu. Piemēram, kas var notikt, ja viņš tagad atstās savu darbu; kas sagaidāms, ja viņš sāk runāt pretī savam priekšniekam utt..⁵⁴

---

⁵⁴ Aina O.Nucho, Māra Vidnere. (2003). *Intervēšanas prasme*. 29. lpp.

3. NEVERBĀLĀ KOMUNIKĀCIJA

Ikdienas dzīvē mēs pievēršam maz uzmanības neverbālai saskarsmei, galvenokārt pievēršoties verbālajai saskarsmei, jo mums šķiet, ka ar vārdu var translēt visu. Ar vārdu var izsmeļoši nodot faktus, bet ne vienmēr iespējams izteikt jūtas. Ķermeņa valoda ietver žestus un verbālus signālus.⁵⁵

Daudzi signāli ir iedzimti, daži tiek apgūti dzīves laikā, citi – ģenētiski pārmantoti vai iegūti citā ceļā.⁵⁶ Neverbālos saskarsmes paņēmienus personības attīstības procesā cilvēks apgūst ātrāk nekā verbālos. Mazs bērns, kas vēl neprot runāt, savu vajadzību un emociju izpausmei izmanto mīmiku un pantonīmu, un, no otras puses, mācās uztvert apkārtējo cilvēku un vispirms savas mātes emocionālo stāvokli pēc ārējām zīmēm – mīmikas, žestiem, balss intonācijas u.t.t. Prasme izmantot neverbālos saskarsmes līdzekļus (starp personiskā telpa, vizuālais kontakts, ekspresija, empātija) nosaka personības saskarsmes spēju, tās sabiedriskumu.⁵⁷

Bakalaura darbā autore apskatīs sejas un roku žestus, jo programmā „Poznērs” intervētājs un intervējamais ļoti bieži tiek radīti tuvplānā. Var ļoti labi saskatīt seju un, dažreiz, arī rokas uz galda.

3.1 Roku žesti

Roku žestu skaits ir milzīgs. Autore apskatīs izplatītākos no tiem, kurus var saskatīt sēžot pie galda, pēc izmantošanas biežuma un īsi aprakstīs ko tie nozīmē. Autore izdalīja roku žestus uz dažām grupām.

1) Sakļautas rokas

Kopā sakļautas rokas parasti norāda uz vilšanos un naidīgumu vai arī negatīvo emociju paturēšanu pie sevis. Šim žestam ir trīs stāvokļi – cieši kopā sakļautas rokas, kas atrodas sejas priekšā, uz galda vai klēpī, un uz leju nolaistas cieši kopā sakļautas rokas.

Kopā sakļauti pirksti („jumtiņš”). Šim žestam ir divi veidi – kopā sakļauti pirksti, kas pacelti uz augšu, un kopā sakļauti pirksti, kas vērsti uz leju. Cilvēks parasti izmanto uz augšu paceltus kopā sakļautus pirkstus kad skaidro savas idejas un

⁵⁵ Vorobjovs A. (1996). *Psiholoģijas pamati*. Mācību Apgāds. 196. lpp.

⁵⁶ Vidžaja Kumars. (2007). *Ķermeņa valoda*. Apgāds Zvaigzne ABC. 7. lpp

⁵⁷ Vorobjovs A. (1996). *Psiholoģijas pamati*. 176. lpp.

domas. Kad cilvēks klausās viņš parasti izmanto uz leju vērstu kopā sakļautu pirkstu žestu.

Rokas un plaukstu locītavu satveršana. Ja cilvēks sev aiz muguras ar vienu roku ir satvēris otru, viņš demonstrē pašpārliecību un pārakumu. Šo žestu parasti izmanto militāristi, patrulējoši policisti, skolas direktors, iedams cauri skolas pagalmam, un daudzi citi. Savu neapmierinātību cilvēks izrāda, sev aiz muguras satverot otras rokas locītavu. Šis žests apliecina, ka persona vēlas šo vilšanos kontrolēt, atgūt paškontroli, it kā turētu otru roku, lai tā nevienam neiesistu. Ja satverošā roka lēnām slīd augšup pa augšdelmu, tas nozīmē, ka cilvēks ir ārkārtīgi dusmīgs.⁵⁸

2) Pie sejas pieliktu roku žesti. Visizplatītākie maldināšanas signāli ir pie sejas pieliktās rokas. Viens no visbiežāk lietotajiem krāpšanas simboliem ir trīs gudri mērkaķi, kas nedzird, nerunā un neskata neko ļaunu.

Mutes aizsegšana. Ja cilvēks aizklāj muti ar roku, īkšķi piespiežot pie vaiga tas nozīmē, ka viņš vēlas apslāpēt pateiktos nepatiesos vārdus. Dažkārt šajā žestā var izmantot arī vairākus pirkstus, kas sakļautā dūrē pielikti mutes priekšā. Cilvēks, kas lieto šo žestu runājot, acīmredzami melo.

Pieskāšanās pie deguna. Šo žestu var izmantot, lai nomaskētu mānīšanos, kā arī apšaubot runātāja teikto.

Acu berzēšana. Kad vīrieši melo, viņi enerģiski berzē acis. Lielāku melu gadījumā viņi bieži vien pat novērš acis un skatās grīdā. Sievietes tikai nedaudz un maigi paberzē zem acs.

Ausu berzēšana. Ja cilvēks negrib klausīties, ko viņam saka, viņš neuzkrītoši uzliek roku uz auss vai pieliek tai priekšā. Kad cilvēks rausta auss ļipiņu vai paliec uz priekšu visu ausi, lai to pilnībā aizklātu, tas nozīmē, ka viņš jau dzirdējis pietiekami vai pats vēlas izteikties.

Kakla kasīšana. Šajā žestā rādītājpirksts kasa vienu kakla pusi vai arī to ķermeņa daļu, kas atrodas zem auss. Tas norāda uz nenoteiktību un šaubām un pārsvarā gadījumu tiek lietots tad, kad cilvēks vēlas pateikti: „Neesmu īsti pārliecināts, ka jums piekrītu”.

---

⁵⁸ Vidžara Kumars. (2007). Ķermeņa valoda. Rīga: Zvaigzne ABC. 27.-31. Lpp.

Apkablītes raustīšana. Kad cilvēks melo un saprot, ka ir melos pieķerts, viņam rodas vēlme paraustīt apkablīti, iespējams, lai atvieglotu melu izraisītas kņudošās sajūtas kaklā. Šis žests tiek lietots arī tad, kad cilvēks ir dusmīgs vai izmisis.

Pirksti mutē. Izjūtot stresu, cilvēks neapšaubāmi ieliks mutē pirkstus.

Vaigu un zoda žesti. Kad cilvēks atbalsta galvu ar roku, tas norāda, ka viņam ir garlaicīgi, neinteresanti. Savu ieinteresētību cilvēks pauž, atbalstot pret vaigu sakļautu roku un rādītājpirkstu pavēršot uz augšu. Kad cilvēku ir pārņēmušas negatīvas vai kritiskas domas, viņa īkšķis ir atbalstīts pret zodu, bet rādītājpirksts gar vaigu ir izsliets vertikāli uz augšu. Kad cilvēks pieņem lēmumu, viņa roka pieskarsies zodam un uzsāks zoda glāstīšanas žestu.

Pakausa kasīšana. Dažreiz cilvēks tā dara, kad melo, tā vietā, lai paraustītu apkablīti.⁵⁹

3) Barjeras ar rokām. Cilvēka locekļi darbojās arī kā barjeras, kas aizsargā viņus no ikvienas bīstamas situācijas. Barjera ar rokām rodas to sakrustojot.

Standarta sakrustotu roku žests. Šajā pozā rokas ir sakrustotas uz krūtīm, it kā „slēpjoties” no nevēlamām, nepatīkamām situācijām. Trīs izplatītākie roku sakrustošanas žesti ir šādi: universālais, pastiprināts roku sakrustošanas un delmu satveršanas žests. Universālais sakrustoto roku žests gandrīz vienmēr demonstrē aizsardzības pozu un negatīvo attieksmi. Ja sakrustoto roku pozu papildina sažņaugtas dūres, tas liecina par naidīgu nostāju vai aizsārgpozu, gatavību fiziskam uzbrukumam. Ja sakrustoto roku žestu papildina ciešs satvēriens, tas norāda uz negatīvu, atturīgu attieksmi. Šādu žestu parasti izmanto pacienti, gaidot konsultāciju ārsta uzgaidāmajā telpā.

Daļēja sakrustotu roku barjera. Neskaidrākais roku sakrustošanas veids ir daļēji sakrustotas rokas, kad viena roka nokarājas gar sāniem un ir satvērusi vai pieskārusies otrajai rokai, lai tā izveidotu barjeru. Šādu roku žestu bieži var novērot sanāksmēs, kad kāds dalībnieks pārējiem ir svešs.

Slēpti sakrustoto roku žesti. Šos izsmalcinātos žestus lieto cilvēki, kuriem ilgstoši jāatrodas uzmanības centrā, piemēram, politiķi, preses pārstāvji, pārdevēji. Tāpat kā citos sakrustoto roku žestos, viena roka brīvi nokarājas ķermeņa priekšpusē, taču otra roka ir satvērusi kādu priekšmetu, piemēram, grāmatu, rokassomiņu,

---

⁵⁹ Vidžara Kumars. (2007). Ķermeņa valoda, Rīga: Zvaigzne ABC. 37.-46.. Lpp

pulksteņu u.c. Diezgan bieži var redzēt, ka uztraukti un par sevi nedroši cilvēki ir, piemēram, satvēruši glāzi ar abām rokām.⁶⁰

3.2 Smaida veidi

Interesanti atzīmēt, ka sejas kreisā un labā puse var atspoguļot cilvēka emocijas atšķirīgi. Zināms taču, ka smadzeņu kreisā puslode kontrolē runu un intelektuālo darbību, bet labā – vada emocijas un sensoru darbību (no lat. *sensus* – sajūtas, jūtas). Tāpēc sejas labo pusi, attēlojot savu emocionālo stāvokli, cilvēks vairāk kontrolē, bet emocijas ko pauž sejas kreisā puse, ir grūtāk noslēpt. Turklāt, pozitīvās emocijas sejas abās pusēs atspoguļojas apmēram vienādi, bet negatīvās parasti spilgtāk atspoguļojas sejas kreisajā pusē. Sevišķi ekspresīvas ir lūpas. Tāpēc ir noderīgi apskatīt arī smaida veidus.⁶¹

1) Smaids ar cieši sakniebtām lūpām.

Cieši sakniebtas lūpas tiek izstieptas smaidā tā, ka zobi nav redzami. Tas liek noprast, ka smaidītājam ir kāds noslēpums, viedoklis vai attieksme, ko viņš nevēlas izpaust. Šo smaidu iecienījušas sievietes, kuras nevēlas izrādīt, ka viņām kāds cilvēks nepatīk, un citas daiļā dzimuma pārstāves ļoti labi saprot, ka tas nozīmē atraidījumu. Lielākā daļa vīriešu tomēr tam nepievērš uzmanību. Intervijās tādas sievietes mēdz runāt par panākumiem kā tādiem, bet tikai retos gadījumos sīki izklāsta, kā viņi pie tiem tikuši.

2) Greizais smīns.

Šis smaids katrā sejas pusē izpauž pretējas emocijas. Tāds smaida veids ir raksturīgs rietumniekiem, un to var radīt tikai apzināti, kas nozīmē, ka tajā ietvertā ziņa ir tikai viena – sarkasms.

3) Smaids ar aplēstu muti.

Šajā mākslotajā smaidā cilvēks vienkārši atpleš muti, lai radītu iespaidu, ka viņš smejas vai ir draiskulīgā noskaņojumā. Tas redzams Jokdara sejā filmā “Betmens”. Šo smaidu iecienījuši arī tādi cilvēki kā Bils Klintons un Hjū Grants, kuri to izmanto, lai gūtu lielāku vēlēšanu atbalstu vai arī lai izraisītu skatītājos jautrību.

4) Smaids, ko pavada ieslīpi augšup vērsts skatiens.

Cilvēks, kurš piešķiebj galvu un raugās no apakšas uz augšu, vienlaikus smaidot ar cieši sakniebtām lūpām, izskatās jauneklīgs, draisks un noslēpumains. Sievietes ar

⁶⁰ Vidžara Kumars. (2007). *Ķermeņa valoda*. Rīga: Zvaigzne ABC. 47.-51. lpp

⁶¹ Vorobjovs A. (1996). *Psiholoģijas pamati*. Mācību Apgāds. 178.-179.lpp

šādu biklu un reizē šķelmīgu smaidu aizkustina vīriešus, jo tas modina viņos tēvišķās jūtas un tieksmi pasargāt un rūpēties par sievietēm. Tas ir viens no smaidiem, kurus izmantoja princese Diāna, lai savaldzinātu cilvēkus visā pasaulē.

Šis smaids modināja vīriešiem ļoti pasargāt viņu, bet sievietēm – tieksmi līdzināties viņai. Nav nekāds brīnums, ka šo smaidu regulāri izmanto sievietes, kuras vēlas iekarot vīriešu sirdis, un ka vīrieši to uzskata par pavedinošu, jo tas ir iedarbīgs signāls, kas bez vārdiem pavēl sākt tuvošanās mēģinājumu. Tieši tāpat smaida princis Viljams, un tas ne vien palīdz iegūt ļaunu simpātiju, bet arī atgādina viņiem princesi Diānu.

5) Džordža V. Buša platais smīns

Prezidentam Džordžam Bušam sejā pastāvīgi vīd plats smīns. Rej Bērdvistels ir atklājis, ka vidusšķiras amerikāņi biežāk nekā citviet smaida Atlantā, Luisvilā, Memfisā, Nešvilā un lielākajā daļā Teksasas. Bušs nāk no Teksasas, un Teksasa iedzīvotāji smaida biežāk nekā citu pavalstu iedzīvotāji. Teksasā cilvēkam, kurš rāda nopietnu seju, mēdz apjautāties, vai viņš “nedusmojas par kaut ko”, turpretī Ņujorkā smaidīgam cilvēkam var uzdot jautājumu: “Kas tur tik smieklīgs?”. Arī prezidents Džimij Kārters bija dienvidnieks, un tāpēc vienmēr smaidīja. Tas satrauca ziemeļu pavalstu iedzīvotājus, kuri bažījās, ka viņš varētu zināt ko tādu, kas nav zināms viņiem.⁶²

3.3 Žesti ar galvu.

No sākuma autore apskatīs galvas pamatstāvokļus.

Pirmais no tiem ir pacelta, taisni izslieta galva, un šo pozu lieto cilvēki, kuru attieksme pret dzirdēto ir neitrālā. Šajā pozā galva parasti netiek grozīta, tikai laiku pa laiku pieliekta vieglā, piekrītošā mājienā. Nereti šo žestu papildina vērtēšanas žesti, kad roka tiek pieliekta pie vaiga. Ja galva tiek izslieta augstu gaisā un zods izvirzīts uz priekšu, tas vēsta par pārākuma apziņu, bezbailību vai augstprātību.

Otrais pamatstāvoklis ir piešķiebtā galva. Tas ir padevības žests tāpēc, ka tas atsedz rīkli un kaklu un liek cilvēkam izskatīties mazākam un ne tik draudīgam. Šā žesta pamatā acīmredzot ir maza bērna paradums atspriest galvu pret mātes vai tēva plecu vai krūtīm, un šķiet, ka šajā žestā ietverta padevību neapzināti apjauš lielākā daļa cilvēku, it īpaši sievietes.

---

⁶² Alans un Barbara Pīzi. (2006). *Ķermeņa valoda*. Apgāds Jumava. 90.-94. lpp.

Un trešais pamatstāvoklis ir noliekta galva. Tas vēsta par negatīvu, kritisku vai agresīvu attieksmi. Kritiskās attieksmes žestu kompleksu parasti papildina noliekta galva, un, ja nespēsiet panākt, ka jūsu klausītājs paceļ vai piešķiebj galvu, jums būs grūti saprasties. Pieredzējuši runātāji parasti jau pirms uzstāšanās izdara ko tādu, kas piesaista publikas uzmanību, un tikai tad sāk izklāstīt savu domu.

Un tagad autore apskatīs trīs galvenos galvas žestus:

1) Galvas mājiens.

Lielākā daļa kultūru galvas mājienu lieto, lai pateiktu “ja” vai izrādītu piekrišanu. Tas ir “pusceļā palicis” paklanīšanas žests – cilvēks simboliski sāk klanīties, bet tad spēji apstājas, un iznāk galvas mājiens. Klanīšanās ir padevības žests, tāpēc arī galvas mājiens liecina, ka mēs piekritām otra cilvēka viedoklim. Kopš dzimšanas kurlu, mēmu un aklu cilvēku pētījumi rāda, ka arī viņi lieto šo žestu, lai paustu piekrišanu, tā, ka tas acīmredzot ir iedzimts.

Turklāt, galvas mājiens ir ietekmīgs pārliecināšanas līdzeklis. Pētījumi rāda, ka cilvēki kļūst trīs vai četras reizes runīgāki nekā parasti, ja klausītāji apliecina piekrišanu, ik pa brīdim pamājojot ar galvu, turklāt atkārtojot šo žestu trīsreiz no vietas. Galvas mājienu ātrums liecina pat klausītāju pacietību – vai nepacietību. Lēni klanot galvu, klausītājs dara zināmu, ka interesējas par runātāja teikto.

2) Galvas purināšana.

Pētījumi rāda, ka arī galvas purināšana, kas parasti nozīmē “nē”, var būt iedzimts žests, lai gan evolucionārie biologi uzskata to par pirmo žestu, ko iemācās jaundzimts bērns. Saskaņā ar viņu teoriju, zīdāinis, kad tam pietiek piena no mātes krūts, sāk grozīt galvu, lai atgrūstu krūti. Tāpat arī mazliet paaudzies bērns, juzdamies paēdis, groza galvu, lai atvārtu vecāku mēģinājumus pabarot viņu ar karotīti.

Tajās reizēs, kad otrs cilvēks cenšas jūs par kaut ko pārliecināt, pavērojiet, vai, apgalvodams, ka ir vienisprātis ar jums, viņš negroza galvu. Cilvēks, kurš, sacīdams: “Es saprotu jūsu viedokli”, groza galvu, var runāt pārliecināti, taču galvas grozīšanas žests liecina par negatīvu attieksmi, un jūs darīsiet prātīgi, neticēdams viņa vārdiem.

3) Galvas ieraušana plecos.

Plecu savilkšana un galvas ieraušana plecos cilvēkam ļauj pasargāt viegli ievainojamo rīkli. Šis žestu komplekss tiek lietots tad, kad cilvēkam aiz muguras negaidot atskan skaļa dārdoņa un viņš nodomā, ka viņam tūdaļ kaut kas uzkritīs virsū. Sadzīvē vai lietišķā vidē lietots, tas nozīmē padevīgu atvainošanos, kas atšķiras no tām reizēm, kad cilvēks savelk plecus un sakrusto rokas, lai izliktos pašapzinīgs.

Ja kāds cilvēks iet garām citiem, kuri tērzē, apbrīno dabas ainavu vai klausās runātāja, viņš noliec galvu, ierauj plecos un vispār cenšas sarauties mazāks un neuzkrītošāks. Šo žestu lieto arī padotie, tuvojoties saviem priekšniekiem, un tās atklāj katra indivīda statusu un varas spēles starp viņiem.⁶³

3.4 Acu signāli

Ne mazāk svarīga neverbālās saskarsmes sastāvdaļa ir vizuālais kontakts. Kontakta laikā sarunu biedri gan skatās viens uz otru, gan novērš skatienu utt. Vizuālā kontakta ilgums un koncentrētība nodrošina saskarsmes efektivitāti, aicina uz tās sākumu vai arī signalizē par tās nobeigumu. Vizuālais kontakts stimulē saskarsmi partneriem patīkamu jautājumu apspriešanā. Apspriežot nepatīkamus un sarežģītus jautājumus, partneru atturēšanās no tiešā vizuāla kontakta liecina par pieklājības izteiksmi, partnera emocionāla stāvokļa izpratni. Parasti neatlaidīgs skatiens nevietā var izsaukt sašutumu un tikt uztverts kā iejaukšanās personiskos pārdzīvojumos. Ļoti bieži tāds skatiens tiek uztverts kā naidīguma pazīme.⁶⁴

Kad cilvēks ir patīkami satraukts, viņa acu zīlītes četrreiz izplešas, turpretim, dusmojoties, vai izjūtot aizdomas, tās sašaurinās. Cilvēkam, kam nepieciešama pastāvīga uzmanība, acu zīlītes ir paplašinātas, tā viņš cenšas izskatīties pievilcīgs.

Ir svarīgi ievērot arī to sarunbiedra sejas vai ķermeņa daļu, uz kuru sarunas laikā vēršat savu skatienu – arī tas ietekmē darījuma iznākumu.⁶⁵

Visizplatītākie žesti ar acīm:

1) Uzacu pacelšana.

Uzacu pacelšana ir universāls žests, un to lieto arī pērtiķi, tātad tas ir iedzimts. Uzacis uz mirkli paceļas un atkal strauji nolaižas, un šā žesta jēga ir piesaistīt uzmanību sejai, lai tad varētu apmainīties ar labi saprotamiem acu signāliem. Tas ir patvaļīgs signāls, ar kuru tiek atzīta otra cilvēka klātbūtne, un tā izcelsme acīmredzot saistīta ar pārsteiguma izraisīto baiļu reakciju. Mēs npaceļam uzacis, uz ielas ejot garām svešiniekam vai ieraugot cilvēkus, kuri mums nepatīk, toties uztveram kā agresīvus tos, kuri nelieto šo žestu, pirmo reizi iepazīstoties ar mums.

2) Acu ieplešana.

⁶³ Alans un Barbara Pīzi. (2006). *Ķermeņa valoda*. Apgāds Jumava. 246.-252. lpp.

⁶⁴ Vorobjovs A. (1996). *Psiholoģijas pamati*. Mācību Apgāds. 178. lpp.

⁶⁵ Vidžara Kumars. (2007). *Ķermeņa valoda*. Rīga: Zvaigzne ABC. 57.-58.. Lpp

Cilvēki, kuri nolūkojas citos ar sarauktu pieri, demonstrē valdonīgumu vai agresivitāti, turpretī paceltas uzacis apliecina padevību. Kītings un Kītings ir atklājuši, ka tādus pašus žestus izmanto arī vairākās pērtiķu sugas, turklāt tieši tādā pašā nolūkā. Viņi atklāja arī, ka cilvēkus vai pērtiķus, kuri paceļ uzacis, viņu sugas brāļi uzskata par padevīgiem, bet tos, kuri satrauc uzacis, - par agresīviem.

3) Ieslīpais augšup vērsts skatiens.

Viegli pieliekta galva ar augšup vērstu skatienu ir vēl viens padevības žests, kas patīk vīriešiem, jo tas liek sievietes acīm izskatīties lielākām, bet viņai pašai – bērnišķīgākai. Tas tāpēc, ka bērni augumā ir daudz mazāki par pieaugušajiem, un, tā kā viņu skatiens pastāvīgi vērsts augšup, tas modina vecāku jūtas gan vīriešos, gan sievietēs.

4) Iesāņus skatiens.

Iesāņus skatiens tiek izmantots, lai paustu interesi, nedrošību vai naidīgumu. Ja tas tiek apvienots ar viegli paceltām uzacīm ar smaidu, tad atklāj interesi un bieži vien kļūst par flirta signālu, ko lieto galvenokārt sievietes. Ja vienlaikus tiek sarauktas uzacis, sagrambota piere vai īgni sakniebtas lūpas, tas liecina par aizdomīgu, naidīgu vai kritisku attieksmi.

5) Bieža acu mirkšķināšana.

Normāls acu mirkšķināšanas biežums ir no sešām līdz astoņām reizēm minūtē, un acis tiek aizvērtās ne ilgāk kā uz sekundes desmitdaļu. Cilvēki, kuri jūtas satraukti, piemēram, mēļi, acis mēdz mirkšķināt biežāk nekā parasti. Sevišķi biežas acu mirkšķināšanas pamatā ir cilvēka galvas smadzeņu mēģinājums izslēgt citus no savas apziņas, jo viņš ir sācis garlaikoties, zaudējis interesi vai arī jūtas pārāks par citiem.

6) Šaudīgās acis.

Ja cilvēks sāk šaudīt acis uz visām pusēm, var rasties iespaids, it kā viņš pūlētos saskatīt, kas notiek telpā ap viņu, bet patiesībā ir tāda, ka viņa galvas smadzenes meklē ceļus, pa kuriem varētu aizbēgt (līdzīga uzvedība novērojama arī pērtiķiem), un tas liecina, ka viņš nejūtas drošs par notiekošo.⁶⁶

---

⁶⁶ Alans un Barbara Pīzi. (2006). *Ķermeņa valoda*. Apgāds Jumava. 187..

II METODOLOĢISKĀ DAĻA

Sociālajās zinātnēs ir divas pieejas, ko lieto pētniecībā: kvantitatīvā un kvalitatīvā. Abām pieejām ir līdzīgi galamērķi – vairot zināšanas, bet tās atšķiras veidā, kā to dara. Šīs atšķirības var raksturot jebkura veida pētniecības sešu pamatdimensiju terminos: dizains (shēma), vide, datu vākšanas metode, datu veids, pieeja datu analīzei un vispārinājuma veikšanas stratēģija. Gadījumu pētījums attiecās pie kvalitatīvas pieejas. Kvalitatīvais pētījums tiecas lietot neeksperimentālus dizainus dabīgā vidē, vāks dažāda veida aprakstošus stāstījumu datus, izmantojot jēgā bāzēto analīzi (t.i., analīzes mērķis ir atklāt stāstījuma nozīmi). Vispārināšana visbiežāk paredz hipotēzes formulēšanu un diferencēšanu, paplašinot vai pārskatot pastāvošās teorijas. Abas pieejas tiek lietotas mūsdienu psiholoģijas un izglītības pētījumos. Gan kvalitatīvajam, gan kvantitatīvajam pētījumam ir kā stiprie, tā arī vājie ticamības un validātes aspekti, un līdz ar to neviena pieeja nevar pretendēt uz vislabākās statusu.⁶⁷

Daži autori kvalitatīvo pētniecību uzskata par noteiktu metožu kopu, tādu kā intervija vai datu analīzes metodes, ko var mehāniski apgūt un pēc tam metodiski korekti lietot. Bez šaubām, ka metodes ir svarīgas, īpaši cilvēkiem, kas vēlas reāli pētīt, nevis rakstīt par tām. Turklāt ir iespējams veikt pilnīgi pieņemamu pētījumu bez ļoti lielām raizēm par teoriju, uz kā tā balstās. Kvalitatīvajai pētniecībai ir raksturīgs atklājums, plaši definēti mērķi, atvērti pētījuma jautājumi, pētījuma tematu un hipotēžu radīšana un ticamība.⁶⁸

---

⁶⁷ A. Kroplis un M. Raščevska. (2010). *Kvalitatīvās pētniecības metodes sociālajās zinātnēs* 2. izdevums. Izdevniecība RAKA. 18. lpp.

⁶⁸ Turpat. 40.lpp.

1. GADĪJUMA ANALĪZE

Bakalaura darba pētīšanas daļai autore izvēlējas gadījuma analīzi (*case study*). Šī metode ir vislabāk piemērota izvēlētai tēmai, jo vajag analizēt tikai vienu intervētāju un, pēc iespējas, dziļāk. Gadījumu analīze palīdzēs autorei atklāt Vladimira Poznēra individuālo intervēšanas stilu, izanalizēt viņa intervijas pēc dažādiem kritērijiem.

Gadījuma pētījumi bija īpaši iecienīti socioloģijā tās sākotnējās attīstības posmā un tika plaši lietoti, mēģinot attīstīt vispārīgo teoriju.⁶⁹ Socioloģijā vai antropoloģijā gadījums bieži ir:

- Plaša, neformāla sociāla grupa vai sistēma, tāda kā narkotiku lietotāji vai futbola fani;
- Diezgan skaidri definēta grupa, tāda kā medmāsas, baletdejojotāji vai policisti;
- Formālā, šauri definēta grupa (piemēram, noteiktas skolas kāda klase).⁷⁰

Kā uzsvēris Hemels, gadījuma izpētes ienāca zinātnē kā pirms zinātniskā heuristika un bija vairāk piemērotas izziņas sākotnējo stadiju pētījumiem.⁷¹

Gadījuma analīze ir kvalitatīvā metode, un kvalitatīvā izpēte ir subjektīva.⁷² Steiks rakstīja savā grāmatā, ka vajag paņemt īpašu gadījumu un ar to iepazīties. Bet, pirmkārt, iepazīties ar to, ko vispār tas dara, nevis kā tas atšķiras no citiem gadījumiem. Uzsvars ir uzlikts uz unikalitātes, un tas iekļauj sevī zināšanas par citiem, no kuriem gadījums atšķiras, bet pirmais uzsvars tomēr ir uzlikts uz paša gadījuma jēgas saprašanu.⁷³ Gadījums var būt indivīds; jebkura grupa – ģimene, klase, birojs, vai slimnīcas palāta; institūcija – skola, bērnu nams, vai rūpnīca; un vēl tā var būt liela mēroga kopiena – pilsēta, industrija, profesija. Gadījuma analīze pēta visu iepriekšminēto, lai atbildētu uz konkrētiem pētniecības jautājumiem (kuri no sākuma varēja būt diezgan izplūduši), un meklē daudzus dažāda veida pierādījumu gadījuma

---

⁶⁹ Hamel J. (1993). *Case study methods*. Thousand Oaks, CA: Sage. P.23

⁷⁰ A. Kroplis un M. Rašcevska. (2010). *Kvalitatīvās pētniecības metodes socialajās zinātnēs 2*. izdevums. Izdevniecība RAKA. 91. lpp.

⁷¹ Hamel J. (1993). *Case study methods*. P. 23

⁷² Stake, R. (1995). *The art of case study research*. Thousand Oaks, CA etc.: SAGE Publications. P. 45

⁷³ Stake, R. (1995). *The art of case study research*. P. 8

ietvaros, un kam ir jābūt abstrahētai un sakārtotai, lai iegūtu iespējami labākās atbildes uz pētniecības jautājumiem.⁷⁴

Gadījumu pētīšana ir viena no dažām pieejām, ko lieto veicot socioloģisko pētījumu. Citas pieejas ietver sevī eksperimentus, aptaujas, vēstures faktus un arhīva informācijas analīzi (kā to dara ekonomiskos pētījumos). Katrai stratēģijai ir īpašas priekšrocības, kā arī trūkumi. Tie ir atkarīgi no trim nosacījumiem: (A) pētīšanas jautājuma tips, (B) pētnieka kontrole un (C) fokuss uz mūsdienām pretstatā vēsturiskiem faktiem.⁷⁵

Socioloģi Hamels, Dufors un Fortins jautāja: „Bet, vai gadījuma analīze vispār ir metode? Vai tā ir vispār pieeja?... Gadījuma pētījumos izmanto dažādas metodes. Tie var iekļaut sevī intervijas, novērošanu, vai lauka pētīšanu. Mērķi ir izanalizēt un atjaunot gadījumu no socioloģiskā skatu punkta. Būtu vairāk piemēroti skaidrot gadījuma pētījumus kā pieeju, kaut gan skaidrojums gadījumu metode skaidro sevi kā metode”.⁷⁶

Steiks izšķir trīs gadījuma izpētes veidus:

- 1) Būtiskā gadījuma pētījums, kur fokuss ir uz vienu gadījumu (t.i., N=1), jo pētniekam ir nepārvarama interese tieši par šo konkrēto gadījumu. Pikaso, Leonardo Da Vinči vai Freids varētu būt šādas intereses gadījumi.
- 2) Grupas gadījuma pētījums, kura mērķis ir vairot izpratni par gadījumu grupu (pretēji indivīda izpratnei). Kādi īpaši procesi nosaka mijiedarbību starp grupas biedriem, un kādi faktori vada šos procesus?
- 3) Gadījuma kā instrumenta pētījums, kura mērķis ir drīzāk gūt kādas parādības atklāsmi vai pārskatīt esošo teoriju, nekā pētīt īpašo personu vai grupu. Šādā pētījumā tiek meklēts tāds gadījums vai gadījumi, kas ir piemēroti teorijas pārskatīšanai, nevis lai apmierinātu izpētes interesi par kādu cilvēku vai cilvēkiem.⁷⁷

Tā kā bakalaura darbā tiks pētīts tikai viens gadījums, jeb viens indivīds, autore veiks būtisko gadījuma pētījumu. Psiholoģijas un izglītības pētījumu uzmanības centrā bieži vien ir indivīdi. No kvantitatīvas pētījumu metodoloģijas viedokļa tās ir gadījumu izpētes, kur N=1. Gadījuma apstrādei jābūt dziļākai, ja tiek pētīts viens

---

⁷⁴ Gillham, B. (2001). *Case study research methods*. London; New York: Continuum. P. 1-2.

⁷⁵ Yin R. (1994). *Case study Research: design and methods*. Thousand Oaks, CA etc.: SAGE Publications. P. 1

⁷⁶ Patton, M. (2002). *Qualitative research & evaluation methods*. P. 298.

⁷⁷ A. Kroplijs un M. Raščevska. (2010). *Kvalitatīvās pētniecības metodes socialajās zinātnēs 2.* izdevums. Izdevniecība RAKA. 91.-92. lpp.

gadījums.⁷⁸ Tad, kad darbā tiek analizēts vairāk nekā viens izpētes objekts vai analīzes vienība, gadījuma analīzes var būt slāņainas un ievietotas cita citā vispārējās, sākotnējās gadījuma pieejas robežās.⁷⁹

Gadījuma izpētes ir saistītas ar veselu virkni problēmu, kas ir jāņem vērā, veicot pētījumus. Dati var būt idiosinkrētiski, t.i., specifiski vai raksturīgi vienam respondentam, vai noteiktai mijiedarbībai starp vienu konkrētu respondentu un konkrētu pētnieku.⁸⁰

Saskaņā ar Kromreju gadījuma izpētes galvenokārt ir piemērotas sākotnējiem pētījumiem. Tās ir vērtīgas, jo: palīdz attīstīt pamatotus teorētiskus jēdzienus, teorijas un hipotēzes; palielina šādu teoriju vai hipotēžu ticamību; piegādā konkrētus gadījumus kvantitatīvās pētniecības rezultātu uzskatāmībai. Tomēr gadījuma pētījumi piedāvā iespējas, kas sniedzas tālāk par to pirms zinātnisko derīgumu, jo „...audzē pamatu hipotēzēm” (Shaughnessy, Zechmeister, 1997). Piemēram, viens konkrēts gadījums var atklāt retu parādību vai unikālu apstākļu kombināciju, kurš ir tik neparasts, ka tas var tikt pētīts, tikai aplūkojot šo atsevišķo gadījumu vai gadījumus.⁸¹

Kopumā, gadījuma pētījums ir atzīts par labāko stratēģiju gadījumos, kad „kā” vai „kāpēc” jautājumi tiek izvirzīti, kad pētnieks nevar kontrolēt notikumus, un kad fokuss ir uz mūsdienu parādības ar reālas dzīves kontekstu. Tādi „izskaidrojošie” gadījuma pētījumi var arī būt papildināti ar citiem veidiem – „pētniecības” un „aprakstošam” gadījuma studijām. Pētniekiem, lietojot gadījuma pētījumus, vajag ļoti sīki realizēt gadījuma pētījuma dizainu un veidojot gadījuma pētījumu pārvārtēt tradicionālu kritiku par izvēlēto metodi.⁸²

---

⁷⁸ A. Kroplis un M. Raščevska. (2010). *Kvalitatīvās pētniecības metodes socialajās zinātnēs 2.* izdevums. Izdevniecība RAKA. 92.-93.lpp.

⁷⁹ Patton, M. (2002). *Qualitative research & evaluation methods.* P. 298.

⁸⁰ A. Kroplis un M. Raščevska. (2010). *Kvalitatīvās pētniecības metodes socialajās zinātnēs 2.* izdevums. 92.-93.lpp.

⁸¹ Turpat. 93.-94.lpp.

⁸² Yin R. (1994). *Case study Research: design and methods.* P. 1

2. PĒTĪJUMA LAUKS

Pētāmais lauks: raidījums „Poznērs”. Tā ir programma-intervija. Vladimirs Poznērs uzdod dažādus jautājumus politiķiem, kultūras, sabiedrības, mākslas, zinātnes un sporta pārstāvjiem. Saruna risinās par aktuāliem nedēļas notikumiem, gan var būt vispār nesaistīta ar pēdējiem notikumiem.

No sākuma pēc V. Poznēra idejas, pēc trim programmām-intervijām jeb katrai ceturtaī programmai (apmēram vienreiz mēnesī) bija jābūt tok-šovam ar viesi un auditoriju studijā. Bet, līdz šim momentam, tikai viens raidījums bija tok-šova formātā. Tas bija pirmās sezonas pēdējais raidījums. Viesi izvēlējās raidījuma skatītāju (bija veikta balsošana), un par to kļuva M. Gorbačovs.

Vox-populi (tautas balss) – ir nemainīgā katras programmas rubrika. Tajā raidījuma viesim uzdod jautājumus nejauši cilvēki no ielas un/vai PBK interneta lapas apmeklētāji. Aptaujas atrašanas vieta speciāli nav paziņota. Bet, vienreiz, vox-populi rubrikas nebija. Tāpēc, ka uz raidījumu bija uzaicināts radiostacijas „Eho Moskvi” galvenais redaktors. Diemžēl viņš nevarēja ierasties uz raidījumu, un viņa vietu aizņēma Aleksandrs Prohanovs. Marseļa Prūsta aptauja arī ir pastāvīgs raidījuma elements. Raidījuma vadītājs izvēlas dažus jautājumus un uzdod tos viesim intervijas beigās.

Raidījumu translē no 2008. gada 17. novembra. Raidījums tiek translēts Pirmajā Baltijas kanālā svētdienas vakaros.

Pētāmais indivīds: Vladimirs Poznērs. Nedaudz par viņu: Vladimirs Poznērs ir dzimis 1934. gadā Parīzē, tēvs – „krievu ebrejs”, māte – francūziete. Līdz astoņiem gadiem runāja tikai franču valodā. Ģimene atgriezās Krievijā, kad Poznēram bija deviņpadsmit gadu. Vidējo izglītību Vladimirs ieguva Ņujorkā, bet 1958. gadā pabeidza MVU bioloģijas fakultāti. Nodarbojās ar tulkojumiem.

1961. gadā Poznērs sāka strādāt aģentūrā „Ziņas” par vecāko redaktoru, bet 1970. gadā pārgāja uz „Valsts tele radio” par komentētāju. Deviņdesmito gadu sākumā kopā ar Filu Donahjū ieviesa padomju televīzijā jaunu pārraides formu – teletilti. No 1988. gada vada autorraidījumu „Svētdienas vakars ar Vladimiru Poznēru”, „Riņķa kvadrātūra”. 1991. gadā Poznēram bija konflikts ar M. Gorbačovu un viņš aizgāja no radio un aizbrauca uz ASV. Kļuva par neatkarīgu tele žurnālistu. „Mēs”, „Ja”, „Cilvēks maskā”, „Ļaudis maskās”, „Laiks un mēs”, „Mēs un laiks” un

citu programmu autors. Principiāli neuzticas nevienam politikai. Pēc viņa domām, žurnālistam vienmēr ir jāatrodas varas opozīcijā.

Kopā ar Filu Donahjū vadīja raidījumus ASV televīzijā. Tika atklāta Vladimira Poznēra Menedžeru skola tiem, kuri grib iegūt jaunas zināšanas telekompāniju vadīšanas taktikā un stratēģijā, kā arī cilvēkiem, kuri strādā kadrā – ziņu un dažādu raidījumu vadītājiem. V. Poznēram ļoti patīk rakstīt un viņš domā, ka viņam tas labi sanāk. Viņam ir grāmatas „Atvadišanas ar ilūzijām” (1990) un „Aculiecinieks” (1991) autors.

Bakalaura darbā izvēlētā metode ir gadījuma analīze. Izmantojot šo analīzi, autore analizēs raidījumu ierakstus. Ieraksti tiks ņemti no interneta. Autore analizēs intervijas raidījumā „Poznērs” pēc sekojošiem kritērijiem, kuri bija aprakstīti teorētiskajā daļā: raidījuma specifika un izmantotie tajā audiovizuālie kodi; pati intervija (Vladimira Poznēra jautājumi); neverbālā komunikācija (kā V. Poznērs un viņa viesis sēž pie galda, kā turas raidījuma laikā un mīmika, žesti). Analīze būs iedalīta uz analizējamām daļām.

Analīzei autore izvēlējas piecas nejaušās programmas. Izvēlētas programmas ir ar dažādiem cilvēkiem: politiķi, aktieris, mūziķis, žurnālists. Autore izvēlējas programmas neskatoties uz to, kad tās bija filmētas, bet gan skatoties uz V. Poznēra viesiem – visspilgtākos piemērus, jo, pēc autores domām, tajās programmās būs vairāk interesantu jautājumu. Tāda izvēle palīdzēs autorei izdarīt objektīvus secinājumus par V. Poznēra individuālo intervēšanas stilu, jo cilvēki nāk no dažādām sfērām, programmas bija filmētas dažādā laikā. Ja visas izvēlētas programmas būtu filmētas vienā gadā un no vienas profesijas pārstāvjiem, analīze nebūtu objektīva, tiktu analizēts tikai neliels posms programmas „Poznērs”.

Izvēlētas programmas ar viesu atziņām par intervijas tematu:

1. 28.09.2009. – Krievijā pazīstams radio un tele vadītājs, žurnālists, aktieris, režisors. Pirmajā Baltijas kanālā vada šādus raidījumus: „Aizvērta demonstrēšana” un „Gordons Kihots” ir Aleksandrs Gordons.⁸³
2. 26.09.2010. intervija ar aktieri Vladimiru Maškovu. Intervijā V. Maškovs pateica, ka ir pārliecināts par to, ka tagad krievu kinematogrāfs ir uz augšupejas: „Tam noteikti jābūt tā. Katrā gadījumā, pēc tam, kad

---

⁸³ Vladimirs Poznērs. (28.09.19). *Intervija ar A. Gordonu.*

jau tautai sāka nepatikt krievu kinematogrāfs, neizbēgami tam ir jālabojas”. Komentējot alternatīvas kinematogrāfistu Apvienības veidošanu, Maškova pateica: „Mani neticami aizvaino tas, ka ar to visas pasaules priekšā nodarbojās talantīgi cilvēki. Daži no tiem, kā kādreiz teica mans skolotājs, „aprija saules atomu”, bet nodarbojas ne ar to. Nodarboties vajag tikai ar vienu.”⁸⁴

3. 26.12.2010. – Britu rok-mūziķis un aktieris Stings (īsts vārds ir Gordons Metjū Tomass Samners). „Krievija – ir valsts, kurā ir ļoti interesanti, jo ļoti daudzus gadus tā bija aizliegtā mums valsts. Man patīk Sanktpēterburga, Maskava un gribētos biežāk uzstāties arī citās pilsētās. Šeit joprojām paliek mistikas daļa un man tas ļoti patīk”. Pēc rokdziedātāja vārdiem, viņš ļoti cer, ka karš starp Krieviju un Rietumu pasauli ir beidzies. „Mums visiem tas nebija īpaši labs laiks, bet joprojām palika neuzticības miņas”. Stings saprot, ka neuzticības jūtas nevarēja pāriet vienā dienā, bet ir pārlicināts, ka kultūras, idejas, mākslas un biznesa mijiedarbība galu galā aizkurs to visu. Vēl Stings uzskata, ka pasaulē joprojām nav droši, kaut gan karš ir beidzies: ”Mēs domājam, ka atslābums dos rezultātu un tas notika. Bet tagad, kad valstīm ar savam ideoloģijām ir atomieroči... Es nezinu.”⁸⁵
4. 22.02.2011. – PSRS Prezidents Mihails Gorbačovs. M. Gorbačovs ir vienīgais Vladimira Poznēra viesis, kurš bija uzaicināts trīs reizes. Šoreiz viņu uzaicināja, jo 2. martā viņam būs astoņdesmit gadu. Viņš bija viens no pirmajiem V. Poznēra viesiem, un otro reizi bija uzaicināts uz programmu pēc televīzijas skatītāju vēlmēm.⁸⁶
5. 24.04.2011. – Latvijas valsts Prezidents Valdis Zatlers. Intervija ar Valdi Zatleru ir vienīga izbraucieni intervija visā programmas pastāvēšanas laikā. Latvijas valsts prezidents ir pārlicināts, ka krievu valoda nekļūs par otru oficiālu valodu Latvijā. „Varu atklāti un precīzi pateikt: neviena valoda nekļūs Latvijā par otru valsts valodu – ne krievu valoda, ne jebkura cita valoda, jo valsts pamatā ir valsts valoda, un visām valstīm ir

---

⁸⁴ Vladimirs Poznērs. (26.09.10). *Intervija ar V. Maškovu.*

⁸⁵ Vladimirs Poznērs. (26.12.10). *Intervija ar Stingu.*

⁸⁶ Vladimirs Poznērs. (22.02.11). *Intervija ar M. Gorbačovu.*

jārūpējas par to, lai šo valodu visi valstī saprastu, lietotu un lai visi justos kā mājās.”⁸⁷

---

⁸⁷ Vladimirs Poznērs. (24.04.11). *Intervija ar V. Zatleru.*

III EMPĪRISKĀ DAĻA

1. PROGRAMMAS SĀKUMS

Katra programma „Poznērs”, kā arī visas pastāvīgas programmas, sākas ar aizlikti, kurā skan mūzika un programmas vadītājs – Vladimirs Poznērs ir rādīts dažādās pozās un dažādā noskaņojumā. Vispirms viņš uzmanīgi klausās, pēc tam viņš cenšas kādu sazvanīt, bet viņam tas nesanāk, tad viņš smējas un beigās atkal ir parādīts V. Poznērs, domājot un uzmanīgi klausoties. Pēc autores domām, ar tādu aizlikti, skatītājiem tiek parādīts, ka programmas vadītājs ir objektīvs, viņš vienmēr uzmanīgi klausās viesi. Epizode ar mobilo tālruni varētu nozīmēt, ka V. Poznēram ne vienmēr izdodas uzaicināt uz programmu izvēlēto personu, un daži negrib iet uz interviju. Un tā arī ir, daži politiķi atsakās no intervijas pat vairākas reizes.

Paša raidījuma sākumā Vladimirs Poznērs vienmēr iepazīstina skatītājus ar viesi, kurš šodien ir studijā. Viņš vienmēr skatās uz kameru, bet dažreiz arī ātri ieskatās savos pierakstos, lai nepateiktu kaut ko nepareizi. No sākuma viņš vienmēr ir ļoti mierīgs, pārliecināts. Galvenokārt V. Poznērs stāda ar viesi vienkārši: „Ēterā programma „Poznērs”, programmas viesis šodien ir –... Labdien/Labvakar!!”, bet dažreiz vadītājs kaut ko piebilst. Autores izvēlētajās programmās bija sastapti tādi gadījumi. Piemēram, intervijā ar mūsu valsts prezidentu Poznērs piebilda: „Prezidenta kungs, liels Jums paldies, ka Jūs atradāt laiku, lai parunātu ar mani. Vēl gribēju pateikt mūsu skatītājiem, ka tā ir pirmā mūsu izbraucienā programma un, es ļoti ceru, ka tā izdosies”⁸⁸. Intervijā ar Stingu: „Ēterā programma „Poznērs”, programmas viesis... Šodien ir gadījums, kad nevienu nevajag stādīt priekšā, viņu noteikti nevajag stādīt priekšā – viņa vārds ir Stings. Paldies, ka atnācāt.”⁸⁹ Pēc iepazīšanas ar programmas viesi, seko pastāvīga rubrika vox-populi, bet dažreiz pirms skatītāju jautājumu uzdošanas programmas vadītājs jautā, ka labāk viesi saukt intervijas laikā, piemēram, intervijā ar V.Maškovu: „Kā labāk saukt jūs programmas laikā? Aktieris? Režisors? Jūs taču arī filmējat... Producents vai scenārists?”⁹⁰. Tādus jautājumus Poznērs uzdod gadījumos, kad viesis nodarbojās ar dažādām lietām vienā un tajā pašā laikā. Kā autores piemērā – Vladimirs Maškovs gan filmējas, gan filmē, un vajag saprast no paša intervijas sākuma, kas viņam ir svarīgāks uz doto brīdi un par ko viņš

⁸⁸ Vladimirs Poznērs, (24.04.11). *Intervija ar V. Zatleru.*

⁸⁹ Vladimirs Poznērs. (26.12.10). *Intervija ar Stingu.*

⁹⁰ Vladimirs Poznērs. (26.09.10). *Intervija ar V. Maškovu*

pats sevi uzskata. Izvēlētajās programmas ir vēl divi izņēmumi, kad pēc iepazīšanas nesekoja rubrika vox-populi. Viens no tiem bija intervijā ar M. Gorbačovu:

V. Poznērs: „Mihails Gorbačovs, parasti programmas sākumā mēs uzdodam viesim skatītāju jautājumus. Bet šoreiz mēs atsakāmies no tā, jo šoreiz ir īpašs gadījums. Pirmkārt, mums vēl nebija neviens viesis, kurš divreiz bijis regulārajā raidījumā. Jūs jau bijāt pie mums otro reizi, bet tas bija, kad skatītāju izvēlējās jūs kā visgaidītāko viesi,”

M. Gorbačovs: „Vai tas bija tad, kad mēs ar jums runājam auditorijas priekšā?”

V. Poznērs: „Jā, pilnīgi pareizi. Bet tā, ka viesis atnāk pie mums otro reizi – tas ir ļoti svarīgi. Un tāpēc es nolēmu, ka visus jautājumus uzdošu jums es. Un es gribu jums atgādināt, ka mūsu pirmajā tikšanas reizē, kura notika 2008. gada 1. decembrī (tā bija mūsu trešā programma) notika sekojoša epizode. Lūdzu, paskatīties.”

Un V. Poznērs fragmentu no vecās programmas, kurā M. Gorbačovs teica: „Es neesmu vainīgs. Varbūt filmēsīm otro sēriju?”⁹¹ Un pēc šīs sarunas, Poznērs jau sāka uzdod savus jautājumus.

Kopumā par programmas sākumu, var secināt, ka Vladimirs Poznērs vienmēr uzvedas ar viesi nopietni un laipni. Un no pašas programmas sākuma nerunā ar viesi asi un izaicinoši.

---

⁹¹ Vladimirs Poznērs. (22.02.11). *Intervija ar M. Gorbačovu.*

2. VOX-POPULI

Nākamā rubrika – vox-populi aizņem lielu daļu no programmas kopēja garuma. Te Vladimirs Poznērs nolasa no saviem pierakstiem skatītāju jautājumus viesim no interneta vai rāda uz liela ekrāna nejausu cilvēku no ielas jautājumus. Ja jautājums ir ņemts no interneta, tad no sākuma programmas vadītājs noteikti nolasa jautātāja vārdu un tikai pēc tam pašu jautājumu. Galvenokārt, skatītāju jautājumi ir atvērti un viegli saprotami, bet dažreiz gadās arī tā, ka kāds skatītājs uzdod sarežģītu jautājumu. Jautājumu skaits katrā raidījumā ir atšķirīgs, jo dažreiz jautājumi ir vienkārši un viesis ātri uz tiem atbild, citreiz gadās, ka skatītāji uzdod pārāk garu jautājumu. Dažreiz pēc skatītāju jautājuma V. Poznērs uzdod savu skaidrojošo jautājumu, vai arī komentē atbildi. Piemēram, fragments no intervijas ar V. Maškovu:

V. Poznērs: „Rišats Ahmetšins: Es dzirdēju, ka jaunībā jums patika kauties ar kādu. Vai ar gadiem jūs kļūvat savaldīgāks vai jūsu dedzība vēl palika? Lūdzu, mēģiniet atcerēties, kad jūs pēdējo reizi kāvāties un kāda iemesla dēļ?”

V. Maškovs: „Pēdējo reizi tas bija mākslas filma „Mala” filmēšanas laikā. Tad mani sita piecdesmit cilvēki.”

V. Poznērs: „Turklāt, pa īstam,”

V. Maškovs: „Jūs saprotat, kad kamera jau ir ieslēgta, pat ja tev ir iepriekš viss sarunāts, daiļrades cilvēkus var pārpildīt jūtas un tie var sist pa īstam. Un jūs zināt, droši vien tie bija visbriesmīgākie momenti... Momenti, kad es redzēju savus partnerus un masu scēnu aktierus, ar kuriem līdz šim mēs ļoti jauki runājam. Bet pēc komandas „Uz priekšu!” tie kļuva kā dzīvnieki. Tāda priecīga enerģija!”

V. Poznērs: „Bet jūs tad arī kļūstat kā dzīvnieks?”

V. Maškovs: „Tādos gadījumos es cenšos tikai aizstāvēties. Kauties pa īstam es pārtraucu jau ļoti sen.”⁹²

Šajā piemērā pie īstas atbildes programmas vadītājs pats pieveda aktieri caur skaidrojošiem jautājumiem. Pateicoties Poznēra papildjautājumiem, skatītāji uzzināja daudz vairāk informācijas. Vēl viens labs piemērs intervijā ar A. Gordonu, kad viesis nesaprata skatītāja jautājuma jēgu, un Poznērs paskaidroja, ko tieši gribēja uzzināt skatītājs ar savu jautājumu:

Skatītājs: „Es gribēju pajautāt Gordona kungam, kāda ir viņa attieksme pret to, ka mūsu televīzijā krievu kultūra ir rādīta tik vulgārā veidā? Precīzāk, senkrievu

---

⁹² Vladimirs Poznērs. (26.09.10). *Intervija ar V. Maškovu.*

kultūras atspoguļojums vulgārā veidā. Un ko viņš vispār domā par mūsu kultūras nākotni saiknē ar mūsu vēsturisko atmiņu?”

A. Gordons: „Vai jautājums ir par senkrievu vai par mūsdienu kultūru?”

V. Poznērs: „Jautājums ir par to, kā kultūra vispār ir atspoguļota televīzijā”.⁹³

Divās no izvēlētajām programmām šīs rubrikas nebija, kaut gan rubrika ir pastāvīga. Vienu no tādiem gadījumiem autore jau izskatīja pirmajā nodaļā. Otrais gadījums – ir intervija ar Latvijas valsts prezidentu. Otrajā gadījumā V. Poznērs nepaskaidroja, kāpēc nebija rubrikas, bet autore uzskata, ka tās nebija, jo programmas bija filmēta izbraucienā – Latvijā.

---

⁹³ Vladimirs Poznērs. (28.09.19). *Intervija ar A. Gordonu.*

3. VLADIMIRA POZNĒRA JAUTĀJUMI

Intervētāja uzdotie jautājumi viesiem ir intervijas pamats. Tā kā autore analizē Vladimira Poznēra individuālo intervēšanas stilu televīzijā, jautājumu analizēšana un sīkāka izskatīšana ir galvenais analīzes posms. Autore izdalīs Poznēra uzdotus jautājumus uz kategorijām un izskatīs tos ar piemēriem no izvēlētajām intervijām. Pēc uzdoto jautājumu izskatīšanas, autore apskatīs arī dažus citus paņēmienus, kurus Vladimirs Poznērs bieži izmanto savās programmās.

3.1 Slēgtu un atvērtu jautājumu uzdošana

Vladimira Poznēra izvēlētajās intervijās bija vairāk atvērtu jautājumu. It īpaši, intervijā ar Vladimiru Maškovu, atvērtu jautājumu skaits bija vislielākais. Atvērtu jautājumu piemēri: „... Es dzirdēju, ka jums depresija ilga vēl divus gadus pēc jūsu autobiogrāfijas izdošanas. Vai tas tā ir? Un kāpēc?”⁹⁴, „Vai jūs no bērnības gribējāt kļūt par aktieri?”⁹⁵, „Jūs teicāt, ka jūs gribētu dziedāt šo dziesmu. Kāpēc?”⁹⁶, „Un vai šodien kaut kas izmainījās?”⁹⁷, „Kāpēc Krievija negribēja tā tālāk dzīvot?”⁹⁸, „Vai jūs darāt kaut ko tādu? Ko jūs par to domājat, vai jums tas patīk?”⁹⁹, „Kā jūs uzskatāt, vai televīzijā ir jābūt tādām programmām?”¹⁰⁰, „Paskaidrojiet lūdzu, kāpēc jūs nebēgāt, kad...?”¹⁰¹, „Pastāstiet lūdzu par mācībām bioloģijas fakultātē...”¹⁰², „...Paskatīsimies uz mūziku un uz vārdiem. Kas jums ir svarīgāks? Vai jūs dzirdat kādu melodiju, vai jūs sadzirdējat kaut ko, nolasījāt, redzējāt un tieši tas jūs vairāk ietekmē?”¹⁰³, „Vai jūs varat man paskaidrot, kāpēc jūs negribat izdarīt krievu valodu par otru valsts valodu un ar to vispār aizvērt šo jautājumu valstī?”¹⁰⁴, „Tātad, sanāk, ka jūs jau sen spēlējat teātrī, vai nē?”¹⁰⁵, „Ko jums nozīmē nauda?”¹⁰⁶, „Kāds jūsu sapratnē ir īsts krievu cilvēks?”¹⁰⁷

Savukārt intervijā ar Stingu, pārsvarā bija slēgtie jautājumi. Programmas vadītājs, galvenokārt, uzdeva slēgtus jautājumus vai intervijas sākumā, vai pirms

⁹⁴ Vladimirs Poznērs. (26.12.10). *Intervija ar Stingu*.

⁹⁵ Vladimirs Poznērs. (26.09.10). *Intervija ar V. Maškovu*.

⁹⁶ Vladimirs Poznērs. (26.12.10). *Intervija ar Stingu*.

⁹⁷ Turpat.

⁹⁸ Vladimirs Poznērs. (22.02.11). *Intervija ar M. Gorbačovu*.

⁹⁹ Vladimirs Poznērs. (26.12.10). *Intervija ar Stingu*.

¹⁰⁰ Vladimirs Poznērs. (28.09.19). *Intervija ar A. Gordonu*.

¹⁰¹ Vladimirs Poznērs. (24.04.11). *Intervija ar V. Zatleru*.

¹⁰² Vladimirs Poznērs. (26.09.10). *Intervija ar V. Maškovu*.

¹⁰³ Vladimirs Poznērs. (26.12.10). *Intervija ar Stingu*.

¹⁰⁴ Vladimirs Poznērs. (24.04.11). *Intervija ar V. Zatleru*.

¹⁰⁵ Vladimirs Poznērs. (26.09.10). *Intervija ar V. Maškovu*.

¹⁰⁶ Turpat.

¹⁰⁷ Turpat.

atvērtiem jautājumiem, lai pievestu viesi pie atvērta jautājuma ar slēgtā palīdzību. Slēgto jautājumu piemēri intervijās: „Vai jūs mācījāties katoliskajā skolā?”¹⁰⁸, „Un jūs esat par bezvīzu režīmu?”¹⁰⁹, „Vai jūs skolā sita?”¹¹⁰, „Nepatīk skatīties uz sevi pašu?”¹¹¹, „...Vai jūs viņu zināt?”¹¹², „Jūs vēl glabājat to ziņu?”¹¹³, „Vai jūs dzirdējāt tādu dziesmu?”¹¹⁴, „Kādās valodās jūs runājat?”¹¹⁵, „Nākamajā gadā jums jau būs sešdesmit gadu, jā?”¹¹⁶, „Kāds tas bija gads?”¹¹⁷, „Jūs kļūvāt par ASV pilsoni?”¹¹⁸, „Vai jūs mēģinājat stāties VGIK Universitātē?”¹¹⁹, „Vai jums patīk Hemingvejs?”¹²⁰

3.2 Divpusīgie jautājumi

V. Poznērs savās intervijās bieži uzdod divpusīgus jautājumus. Uz tādiem jautājumiem atbildētājs var atbildēt kā uz slēgto jautājumu vai kā uz atvērto jautājumu. Autore uzskata, ka tas ir ļoti labs paņēmieni intervijās. Dzirdot jautājumu, uzdotu šādā veidā, atbiedētājs jūt brīvību – viņš var vienkārši atbildēt „jā” vai „nē”, ja negrib izskaidrot savu viedokli uzdotajā jautājumā, vai arī atbildēt ar paskaidrojumu – ja pats vēlas par to runāt. No izvēlētajām intervijām visvairāk divpusīgu jautājumu, autore saskatīja intervijā ar Stingu. Divpusīgu jautājumu piemēri no intervijām: „...Vai jūs vispār bijāt satīcis cilvēku, kurš jūs nezina?”¹²¹, „Vai tas ir svarīgi jums – būt labākam?”¹²², „Vai tas kaut kā jūs ietekmēja?”¹²³, „Vai jūs uzskatāt, ka tagad pasaule ir drošāka, nekā laikos, kad tā bija padalīta uz diviem blokiem?”¹²⁴, „Tātad kaut kas tur iekšā notika?”¹²⁵, „... Un tomēr, Mihailam Gorbačovam arī bija sava loma tajā notikumā?”¹²⁶, „Kāpēc jūs aizbraucat uz Ameriku?”¹²⁷, „Un cik gadus jūs tur pavadījāt, dzīvojat, strādājat?”¹²⁸, „Bet jūs, tomēr, aizbraucat?”¹²⁹, „Vai jūs ticat, ka

¹⁰⁸ Vladimirs Poznērs. (26.12.10). *Intervija ar Stingu*.

¹⁰⁹ Vladimirs Poznērs. (24.04.11). *Intervija ar V. Zatteru*.

¹¹⁰ Vladimirs Poznērs. (26.12.10). *Intervija ar Stingu*.

¹¹¹ Turpat.

¹¹² Turpat.

¹¹³ Vladimirs Poznērs. (26.09.10). *Intervija ar V. Maškovu*.

¹¹⁴ Vladimirs Poznērs. (26.12.10). *Intervija ar Stingu*.

¹¹⁵ Vladimirs Poznērs. (24.04.11). *Intervija ar V. Zatteru*.

¹¹⁶ Vladimirs Poznērs. (26.12.10). *Intervija ar Stingu*.

¹¹⁷ Vladimirs Poznērs. (22.02.11). *Intervija ar M. Gorbačovu*.

¹¹⁸ Vladimirs Poznērs. (28.09.19). *Intervija ar A. Gordonu*.

¹¹⁹ Vladimirs Poznērs. (26.09.10). *Intervija ar V. Maškovu*.

¹²⁰ Turpat.

¹²¹ Vladimirs Poznērs. (26.12.10). *Intervija ar Stingu*.

¹²² Turpat.

¹²³ Turpat.

¹²⁴ Turpat.

¹²⁵ Vladimirs Poznērs. (22.02.11). *Intervija ar M. Gorbačovu*.

¹²⁶ Turpat.

¹²⁷ Vladimirs Poznērs. (28.09.19). *Intervija ar A. Gordonu*.

¹²⁸ Vladimirs Poznērs. (28.09.19). *Intervija ar A. Gordonu*.

mēs – cilvēki, dzīvojam tādā veidā, ka visas dzīves garumā neizdarām nevienu tādu lietu, par kuru nožēlojam visu nākošu dzīvi? ”¹³⁰, „Un jūs aizbraucat uz Maskavu?”¹³¹, „Tas nozīmē, ka tiem piemīt uzvaras garš?”¹³²

3.3 Sokratiskie jautājumi

Intervijās bija diezgan daudz sokratisko jautājumu. V. Poznērs uzdeva tāda veida jautājumus, lai viesis papildinātu savu atbildi, paskaidrotu sīkāk. Sokratiskie jautājumi bija ļoti noderīgi visos gadījumos, kurus saskatīja darba autore. Jautājumu piemēri: „Tas nozīmē, ka mūzika runā ar jums tādā veidā?”¹³³, „Ko tieši jūs domājat, kad runājat par okupāciju?”¹³⁴, „Kāds vienreiz jums prasīja, vai jūs uzskatāt, ka rok-n-rolls ir miris, un jūs atbildējat, ka tas neinteresē jūs. Kā jūs domājat, vai jūsu mazbērni sapratīs jūsu mūziku?”¹³⁵, „Vai jums tomēr neliekas, ka referendums nebija korekts?”¹³⁶. „Ko jūs domājat, kad pateicat, ka tā ir sociāla eksplozija?”¹³⁷, „Tas nozīmē, ka jūs neesat no tiem, kuri krāj naudu?”¹³⁸, „Un kā jūs varat paskaidrot šo gadījumu?”¹³⁹

3.4 Citi jautājumi

Izvēlētajās intervijās, autore saskatīja tikai vienu hipotētisku jautājumu. Tas bija intervijā ar Stingu. Vadītājs uzdeva to sakarā ar to, ka Stings kaut kad strādāja skolā. Bija interesanti uzzināt, vai viņš joprojām gribētu tur strādāt, ja izmanītos apstākļi. Jautājums: „...Un tagad iedomājieties, ka skolotājiem pēkšņi maksā ļoti daudz. Jūs joprojām strādātu par skolotāju, ja samaksa par darbu būtu ļoti augsta? Vai jūs joprojām būtu Gordons Metjū Tomass Samners?”¹⁴⁰ Šajā gadījumā, hipotētisks jautājums izskanēja savlaicīgi un papildināja interviju, bet vispār, tāda veidā programmās-intervijās tādus jautājumus uzdod ļoti reti.

Savās intervijās Poznērs, protams, provocē viesus, bet viņš to dara daudzu jautājumu garumā, nevis ar vienu jautājumu. Šī iemesla dēļ, autore atrada tikai vienu gadījumu intervijā ar Stingu: „Vai jūs esat politiski aktīvs? Jūs atbalstāt *Amnesty*

---

¹²⁹ Vladimirs Poznērs. (28.09.19). *Intervija ar A. Gordonu.*

¹³⁰ Vladimirs Poznērs. (26.09.10). *Intervija ar V. Maškovu.*

¹³¹ Turpat.

¹³² Turpat.

¹³³ Vladimirs Poznērs. (26.12.10). *Intervija ar Stingu.*

¹³⁴ Vladimirs Poznērs. (24.04.11). *Intervija ar V. Zatlēru.*

¹³⁵ Vladimirs Poznērs. (26.12.10). *Intervija ar Stingu.*

¹³⁶ Vladimirs Poznērs. (22.02.11). *Intervija ar M. Gorbačovu.*

¹³⁷ Turpat.

¹³⁸ Vladimirs Poznērs. (26.09.10). *Intervija ar V. Maškovu.*

¹³⁹ Turpat.

¹⁴⁰ Vladimirs Poznērs. (26.12.10). *Intervija ar Stingu.*

International un dažas jūsu dziesmas acīmredzami ir...”¹⁴¹, kurā vismaz ir saprotams, ka ar to V. Poznērs sāk provocēt viesi. Citos gadījumos, kad Poznērs provocē, to nevar saskatīt vienā jautājumā un tāpēc, autore nevar izanalizēt izaicinošus jautājumus savā darbā. Tomēr, runā, ka Vladimirs Poznērs var dabūt no cilvēka sensāciju uzdodot tikai trīs jautājumus un te vajag piebilst, ko pats Poznērs saka par asiem jautājumiem savās intervijās: „Ja kāds skatījās pirmo un otro programmu „Poznērs”, tad tas droši vien saskatīja, ka es uzdodu viesiem ļoti neērtus, dažreiz grūtus jautājumus. Bet, runājot par cilvēka spaidīšanu... Man ir savs viedoklis par šo lietu. Es uzdodu cilvēkam jautājumu. Viņš, manuprāt, ne visai godīgi un atklāti uz to atbild, vai saka ne to, ko es gribēju dzirdēt. Tā ir viņa darīšana. Nav man darbs viņu spaidīt. Piemēram, es vienreiz rādīju Hazanovam kā viņš, kad vēl M. Gorbačovs bija pie varas, viņu smieklīgi kopēja un jautāju – kāpēc, kamēr viņš vēl bija prezidents viņu kopēt varēja, bet tagad kaut kā vairs nevar? Viņš man atbild: kā tā nē? Tagad tas arī ir. Es saku: ja? Viņš atbild: jā. – Vai jūs esat pārliecināts? Viņš atbild: jā. Es: nu labi. Kāpēc man vajadzēja ar viņu strīdēties par to? Ir skatītājs, kas jau visu saprot – var vai nē. Mans uzdevums ir atklāt šo cilvēku, lai viņš pats atbild, kā grib. Ja viņam ir tāds viedoklis, es nezinu, varbūt viņš kaut kur redzēja... Un es nē.”¹⁴²

Savukārt skaidrojošus jautājumus programmas vadītājs uzdod bieži. Tas ir ļoti nodērīgs paņēmiens, kas atklāj intervējama dzīves faktus. Skatītāji uzzina kaut ko jaunu par programmas viesi. Piemēri: „... Jūs esat ļoti aktīvs šajā nozarē, jūs cīnāties par mežu saglabāšanu. Ko jūs tieši darāt?”¹⁴³, „Tas nozīmē, ka, jūsuprāt, vajag to darīt vēlāk?”¹⁴⁴. „... Vai jūs patiešām to jūtat?”¹⁴⁵, „Vai tā ir patiesība, ka jums kādreiz piedāvāja atskaņot datorspēli, kuras galvenais varonis bija jums līdzīgs, bet jūs atsakāties, jo uzskatāt, ka tas nav jūsu līmenis?”¹⁴⁶, „Vai jūs varat pateikt, ka ir kāds režisors, vai režisori, ar kuriem jums visvairāk patīk strādāt kopā?”¹⁴⁷

3.5 Komentāri un apgalvojumi jautājuma veidā

Vladimirs Poznērs ļoti bieži pēc atbildes uz savu jautājumu, izsaka savu komentāru un apgalvojumu. Tas apgalvojums arī ir kā jautājums, un intervējamām tas ir jākomentē – jāpiekrīt un jāpaskaidro sava pozīcija vai jānoliedz un arī jāpaskaidro

---

¹⁴¹ Vladimirs Poznērs. (26.12.10). *Intervija ar Stingu*.

¹⁴² Turpat.

¹⁴³ Vladimirs Poznērs. (26.12.10). *Intervija ar Stingu*.

¹⁴⁴ Vladimirs Poznērs. (22.02.11). *Intervija ar M. Gorbačovu*.

¹⁴⁵ Vladimirs Poznērs. (26.09.10). *Intervija ar V. Maškovu*.

¹⁴⁶ Turpat.

¹⁴⁷ Turpat.

sava atbilde. Tādi apgalvojumi it kā pasaka viesim – turpiniet, lūdzu. Tādi apgalvojumi ir bieži sastopami Poznēra intervijās. Apgalvojumu piemēri: „It kā. Runā, ka tu to redz.”¹⁴⁸, „Labs paskaidrojums. Man patīk.”¹⁴⁹, „Nerunājot par to, ka jūs jau teicat, ka ne īpaši mīlat cilvēkus.”¹⁵⁰, „Ja es pareizi jūs sapratu, ASV priekšjums ir sveša valsts,”¹⁵¹, „Tātad, divi punkti. Karalis Līrs un „Vecais un jūra”,”¹⁵², „Nav zināmi, kāpēc tā ir.”¹⁵³.

3.6 Parasti un sarežģīti jautājumi

Gadījumos, kad Poznērs grib uzdod viesim grūtu, sarežģītu jautājumu, viņš pielieto divu, vai pat triju soļu pieeju. Teorētiskajā daļā autore apskatīja sarežģītus un parastus jautājumus, un uzzināja, ka viena grūtā jautājuma vietā labāk uzdod divus parastus. Poznērs tā dara ļoti bieži. Dažreiz vienā grūtā jautājumā vietā izskan pat trīs parasti jautājumi. Tāda pieeja liek intervējamam saprast jautājuma būtību un veiksmīgi uz to atbildēt. Parasti tie jautājumi sastāv no atvērtiem jautājumiem. Piemēri: „Tā. Jūsu mūzika. Mūzika, kuru jūs rakstāt, un kuru jūs dziedāt. Man nepatīk tas vārds, bet tomēr, tā ir popmūzika, vai nē? Tā ir diezgan jaunā pieeja, ar kuru var ietekmēt uz cilvēkiem. Simt gadus atpakaļ nebija iespējams pieaicināt vienā stadionā tūkstošus cilvēku – tas kļuva iespējams pēc Otrā pasaules kara. Man ļoti patīk džezs. Bet šis žanrs nevar savākt koncertā tik daudz cilvēku. Savukārt, popmūzika mūsdienās var savākt vienā stadionā par 17-20 tūkstošus cilvēku. Pirmkārt, kā jūs domājat, kāpēc tas notika? Kāpēc tas piesaista tik daudz cilvēkus? Un otrs... Grūti atbildēt, bet, vai tas turpināsies vēl ilgi? Vai tā ir jaunā valoda, kura dzīvos arī turpmāk? Vai tā valoda izsaka to, ko cilvēki grib, bet nevar izskaidrot?”¹⁵⁴; „Vai jūs uzskatāt, ka kādreiz vēl spēlēsiet teātrī? Kāpēc es jautāju? Jo es lasīju kaut kur, ka Tabakovs uzskata vai uzskatīja kādreiz jūs par savu mantinieku. Ka jūs pārvaldītu, ja viņš būtu aizgājis. Nezinu cik lielā mērā tas atbilst patiesībai, bet kaut kur par to lasīju. Vai jums pašam liekas, ka teātris ir tas, kas vēl varētu eksistēt? Vai tomēr jūs jau atvadāties no tā?”¹⁵⁵; „Tas ir saprotams. Bet atgriezīsimies pie sarunas par jogu.

¹⁴⁸ Vladimirs Poznērs. (26.09.10). *Intervija ar V. Maškovu.*

¹⁴⁹ Vladimirs Poznērs. (28.09.19). *Intervija ar A. Gordonu.*

¹⁵⁰ Turpat.

¹⁵¹ Vladimirs Poznērs. (28.09.19). *Intervija ar A. Gordonu.*

¹⁵² Vladimirs Poznērs. (26.09.10). *Intervija ar V. Maškovu.*

¹⁵³ Turpat.

¹⁵⁴ Vladimirs Poznērs. (26.12.10). *Intervija ar Stingu.*

¹⁵⁵ Vladimirs Poznērs. (26.09.10). *Intervija ar V. Maškovu.*

Vai jebkurš cilvēks var veiksmīgi nodarboties ar to? Vai, tomēr tam ir vajadzīgs talants? Talants, kāds, piemēram, ir nepieciešams, lai dziedātu?”¹⁵⁶

Te vajag arī pieminēt uzdoto jautājumu garumu. Vladimirs Poznērs uzdod dažādus jautājumus – gan īsus, gan garus. Analizējot jautājumus, autore pamanīja, ka intervijās ar politiķiem – intervijā ar V. Zatleru un M. Gorbačovu vairākumā bija gari jautājumi, pat ļoti gari. Un atbildes arī bija garas. Savukārt citās intervijās garu jautājumu skaits bija daudz mazāks, kaut gan tajās arī tādi bija. Piemēri: „Te man ir viena teorija. Padomju Savienība turējās uz diviem aspektiem – ticība un bailes. Bija ļoti stipra ticība, un stiprās bailes. Pakāpeniski, pēc Staļina laikiem un pēc Hruševa personības kulta atmaskošanas, jau Brežņeva laikos, ticība lēni pazuda, ļaudis arvien mazāk ticēja dažādu iemeslu dēļ, un bailes arī nebija jau tik stipras. Tas notika, jo pārtrauca nošaut cilvēkus un vēl citu iemeslu dēļ. Un galu galā Padomju Savienība pārtrauca pārstāvēt, jo nebija jau uz kā tai turēties. Ko jūs varat pateikt šajā sakarā?”¹⁵⁷; „Un tagad, pēdējais jautājums pirms Marseļa Prūsta jautājumiem. Tas ir par jūsu dibināto Gorbačova prēmiju, kuru varēs iegūt trīs nominācijās – pārbūve, paštrinājums un vārda brīvības. Savulaik, Zviedrijas ķīmiķis Alfrēds Nobēls dibināja visiem zināmu Nobēļa prēmiju. Viņš bija izgudrotājs. Nobēls izgudroja dinamītu un citas sprādzienvielas, kas atnesa viņam daudzus miljonus. Un daži uzskata, ka viņš dibināja šo prēmiju, lai atvieglotu savus grēkus, jo dinamīta rašanās nogalināja ļoti daudzus cilvēkus. Un kāpēc jūs dibināt prēmiju? Kas bīda pie tā jūs?”¹⁵⁸

3.7 Citēšana

Vladimirs Poznērs savās intervijās ļoti bieži citē intervējamo cilvēku agrāk teikto, un prasa komentēt citātu, paskaidrot ko intervējamais ar to gribēja teikt. Visvairāk Poznērs citēja pašus intervējamus intervijās ar politiķiem – V. Zatleru un M. Gorbačovu. Piemēri: „Skatieties, jūsu citāta: „Mēs nešaubāties, ka demokrātija – tas ir labi. Bet vispirms ir nepieciešami nodrošināt iedzīvotājus ar fundamentālām vajadzībām. Un, ja tam ir vajadzīgs autoritārisms, tādu autoritārismu es atbalstu”. Jūsu vārdi.... Vai tā arī ir?”¹⁵⁹; „Pagājušajā programmā ar mani, jūs pateicāt, ka jūsu attieksme pret Ļeņinu atšķiras no parastās attieksmēs un jūs domājat, ka viņš bija liels cilvēks. Bet jūs teicāt: „Nav laika tagad par to runāt – ir cits temats.” Vispirms, vai jūs atbalstāt ideju, ka viņu vajag aplabāt cilvēciski? Un otrkārt, kāda tomēr ir jūsu

¹⁵⁶ Vladimirs Poznērs. (26.12.10). *Intervija ar Stingu.*

¹⁵⁷ Vladimirs Poznērs. (22.02.11). *Intervija ar M. Gorbačovu.*

¹⁵⁸ Turpat.

¹⁵⁹ Vladimirs Poznērs. (22.02.11). *Intervija ar M. Gorbačovu.*

attieksme pret viņu un kāpēc?”¹⁶⁰; „Jūs bija viens no tiem, kuri strādāja tur. Un jūs ļoti interesanti rakstāt par to, gribu iepazīstināt mūsu skatītājus ar jūsu vārdiem: „1986. gada pavasarī es strādāju otrajā Rīgas slimnīcā, operēju. Man atsūtīja izziņu par ierašanos uz kara komisariātu, un, kad es atnācu mājās, tur mani jau gaidīja otrā izziņa. Man, protams, nebija nekādu ilūziju par to, uz kuriem vajadzēs doties. Un man palika tikai viens, izlemt ko darīt – iet uz kara komisariātu vai bēgt. 9. maijā mūs iesēdināja vagonā un aizsūtīja nezināmā virzienā.” Man ir divi jautājumi...”¹⁶¹ Pārējās intervijās arī skanēja intervējamā citāti jautājumos: „Jūsu citāta: „Es zinu cilvēkus, kuri ir pilnīgi laimīgi dzīvojot ASV, bet daudzums tomēr uzdod sev jautājumu – „Kāpēc es aizbraucu? Kam tas bija vajadzīgs?” Man pašam ir murgi, ka es atkal esmu ASV.” Vai tas nav pārspīlēti?”¹⁶²; „Pirms tradicionālā Marseļa Prūsta jautājumu uzdošanas, es citēju jūs: „Es domāju, ka mēs esam klāt pasaules gala laikā. Tas ir redzams. Reliģija nes melus, tā vairs neglābj. Paskatieties, ko runā un dara tagad baznīcas pārstāvji. Cilvēku attiecības arī kļūst nepatīkamas, politika – vēl vairāk.” Patiesībā, jūs to teicat jau sešus gadus atpakaļ. Vai kaut kas izmainījās šo sešu gadu laikā?”¹⁶³

Intervijā ar M. Gorbačovu, Poznērs ne tikai citēja iepriekš teikto, bet arī radīja fragmentus no iepriekšējās intervijas ar viņu runāja Gorbačova atbildēm tajās.

3.8 Vladimira Poznēra viedoklis

Izvēlētajās programmās darba autore pamanīja, ka programmas vadītājs neizsaka savu viedokli. Viņš var izteikt savu secinājumu vai citu cilvēku viedokļus, bet viņš nerunās intervijas laikā par savu personīgu viedokli. Lasot citu autoru darbus par dažādiem intervētājiem, autore pamanīja, ka intervētāji izsaka savu viedokli intervijas laikā, bet Poznērs – nē. Autorei likās, ka šo punktu arī vajag izskatīt bakalaura darbā. Visās piecās programmās autore pamanīja tikai vienu gadījumu: „Es uzskatu, ka tā ir ļoti laba lieta – tēvvārds. Es atceros, kad es strādāju pie S. Maršaka, kuram tajā laikā bija tik daudz gadu, cik man tagad, bet man divdesmit divi vai divdesmit trīs gadi, viņš vienmēr no sauca manu vārdu ar tēvvārdu. Viņš saprata, ka es nevaru saukt viņu uz „tu”, tikai uz „jūs”. Tā ir inteliģences pazīme”.¹⁶⁴ Bet tas

¹⁶⁰ Vladimirs Poznērs. (22.02.11). *Intervija ar M. Gorbačovu.*

¹⁶¹ Vladimirs Poznērs. (24.04.11). *Intervija ar V. Zatlēru.*

¹⁶² Vladimirs Poznērs. (28.09.19). *Intervija ar A. Gordonu.*

¹⁶³ Vladimirs Poznērs. (26.09.10). *Intervija ar V. Maškovu.*

¹⁶⁴ Vladimirs Poznērs. (28.09.19). *Intervija ar A. Gordonu.*

intervijā ar A. Gordonu nebija iztirzājuma sākums, bet gan nobeigums un pāriešana pie citas tēmas.

Kaut gan intervijas laikā Vladimirs Poznērs neizsaka savu viedokli, viņš to dara programmas nobeigumā. Programmas nobeigums vienmēr ir veltīts V. Poznēra domām par interviju un atmiņām.

4. PROGRAMMAS NOBEIGUMS

Pēc pašas intervijas programmā seko pastāvīga rubrika – Marseļa Prūsta jautājumi. Šajā rubrikā Vladimirs Poznērs izvēlas gadījumu Marseļa Prūsta jautājumus un uzdod tos intervējamai personai. Poznērs uzdod deviņus dažādus jautājumus, bet pēdējais jautājums vienmēr ir viens un tāds pats: „Jūs nonācāt citādā pasaulē un, neskatoties uz jūsu domām, jūs stāvat Dieva priekšā. Ko jūs viņam teiksiet?”

Jautājumi ir īsi un saprotami, kā arī atbildēm arī jābūt tādām. Šo rubriku V. Poznērs atklāj ar tādiem vārdiem: „Katra programmas nobeigumā es uzdošu mana laba drauga Marseļa Prūsta jautājumus,” vai „Marselis Prūsts. Lūdzu, atbildiet īsi un skaidri.”.

Intervijas nobeigumā Vladimirs Poznērs vienkārši saka: „Paldies. Tas bija...” un pēc tam seko tā saucama „noslēguma daļa”, kurā Vladimirs Poznērs runā ar skatītājiem – dalās ar savām domām par interviju vai vienkārši stāsta kaut ko no savas dzīves, kādu gadījumu. Intervijas ar Stingu nobeigumā, programmas vadītājs novēla skatītājiem laimīgu Jauno gadu (programma iznāca īsi pirms svētkiem) un izstāstīja kas strādā pie „Poznērs” programmas veidošanas; pēc intervijas ar V. Maškovu Poznērs stāstīja par domām, kurus izraisīja intervija; pēc intervijas ar A. Gordonu dalījās ar iespaidiem par Franciju; pēc intervijas V. Zatleru bija iespaidi par braucienu uz Irānu. Programmas „Poznērs” nobeigums ir ļoti savdabīgs.

5. RAIDĪJUMA AUDIOVIZUĀLIE KODI

Kā jau bija teikts teorētiskajā daļā – televīzijas intervijās visbiežāk izmanto tuvplānu. Tā arī ir programmā „Poznērs”. Visvairāk V. Poznērs un viņa viesis programmā ir rādīti vidējā tuvplānā (kad skatītāji redz galvu un plecus), dažreiz intervējamā seju pietuvina un tas veido lielo tuvplānu (no pieres līdz zodam). Lielo tuvplānu izmanto, kad programmas viesis atbild uz interesantu jautājumu – lai skatītāji varētu saskatīt visas cilvēka emocijas un reakciju uz uzdoto jautājumu. Programma „Poznērs” atšķiras no citām programmām tieši ar tik biežu tuvplāna izmantojumu, it īpaši ar lielā tuvplāna izmantojumu.

Izvēlētajās programmās lielā tuvplāna izmantojums bija dažāds. Piemēram, intervijā ar A. Gordonu lielais tuvplāns bija izmantots retāk, nekā intervijā ar V. Zatleru. Programmā ar Gordonu biežāk izmantoja vidējo tuvplānu. Autore var secināt, ka programmās ar politiķiem, lielo tuvplānu izmanto biežāk, nekā programmās ar citiem viesiem, jo izvēlētajās programmās divas bija ar politiķiem, un tajās ļoti bieži izmantoja lielo tuvplānu.

Dažreiz programmā izmanto arī divus kadrējumus, kas nozīmē, ka skatītāji vienlaikus redz divus cilvēkus pie galda – V. Poznēru un viņa viesi. Iztalējot piecas programmas, autore var izdarīt secinājumu, ka divus kadrējumus programmās „Poznērs” visbiežāk lieto, kad viesis jau beidz atbildēt, bet V. Poznērs vēl neuzdeva nākošu jautājumu. Bet dažreiz tādu kameras tehniku izmanto arī garās atbildes laikā vienkārši radot kā viesis atbild un Vladimirs Poznērs viņu klausās.

Programmas nobeigumā – kad V. Poznērs runā ar skatītājiem, viņš vienmēr skatās tieši uz kameru.

6. NEVERBĀLĀ KOMUNIKĀCIJA

Analizējot programmu, ir jāanalizē arī neverbāli signāli tajā. Neverbālā komunikācija arī ietekmē uz intervijas norisi. Protams, uzdotie jautājumi ir primārais uzdevums, bet neverbālo komunikāciju arī nevar atstāt bez uzmanības.

Ir saprotams, ka jebkuram intervētājam būtu vieglāk un viņš justos daudz brīvāks intervējot savus draugus vai paziņas, ar kuriem intervētājam ir labas attiecības. Bet tas nesatiecās uz izvēlēto intervētāju – Vladimiru Poznēru, jo viņš nekad neintervē savas paziņas un, arī pēc intervijas nekad neuztur attiecības ar intervējamiem. Tāpēc V. Poznēra žesti nevar izmainīties atkarīgi no intervējamā, un vienmēr izsaka patiesas savas jūtas. Tas vēlreiz pierāda, ka viņš ir pilnīgi objektīvs visās intervijās un ir īsts profesionāls.

6.1 Žestikulācija ar rokām

Skatoties uz roku žestiem izvēlētajās programmās, autore pamanīja, ka Vladimirs Poznērs parasti tur rokas uz galda intervijas laikā un žestikulē ar tām, bet dažās intervijās to var saskatīt gandrīz visas programmas garumā, bet citās – ļoti reti. Tas ir tā, jo dažas intervijas ir filmētas galvenokārt vidējā tuvplānā, bet dažas – lielajā tuvplānā. Piemēram, programmās ar A.Gordonu un V. Maškovu var saskatīt kā un cik daudz žestikulē vadītājs, bet intervijā ar V. Zatleru – ļoti reti, jo kamera rada attēlu lielajā tuvplānā.

Visās analizētajās programmās V. Poznērs pietiekami daudz žestikulē uzdodot jautājumus, bet laiku pa laikam vienkārši tur rokas uz galda ar sakrustotiem pirkstiem, dažreiz ar atklātiem. Daudz žestikulēšanas programmā ir, kad Poznērs paskaidro jautājumu vai stāsta kaut ko pirms jautājumu uzdošanas – šajos gadījumos Poznērs palīdz paskaidrojumam ar savām rokām. Lasot citātus no saviem pierakstiem, vadītājs dažreiz tur vienu savu roku pie galvas un otru pie savas kājas – tāpat zem galda. Viesa atbildes laikā Poznērs bieži tur roku pie mutes, it kā radot ar to skatītājiem, ka viņš uzmanīgi klausās atbildi vai vienkārši tur sakrustotus pirkstus uz galda. Izvēlētajās intervijās Vladimirs Poznērs gandrīz visu laiku turēja rokas uz galda, kaut gan dažos kadrējumos, ka autore jau minēja no sākuma, nevar saskatīt viņa rokas.

Kopumā var secināt, ka Poznērs visvairāk žestikulē, uzdodot jautājumu. Bet kad viņš klausās atbildi viņš - vai nu tur sakrustotus pirkstus uz galda; vai tur pirkstus atklātus; vai tur vienu roku pie mutes. Autore secināja, ka sakrustoto pirkstu žests pilnīgi atbilst teorētiskajā literatūrā paustai informācijai par šo žestu – „Cilvēks

parasti izmanto uz augšu paceltus kopā sakļautus pirkstus, kad skaidro savas idejas un domas. Kad cilvēks klausās viņš parasti izmanto uz leju vērstu kopā sakļautu pirkstu žestu.”

6.2 Acu signāli un sejas izteiksmes

Acu kontakts ar intervējamo - ir galvenais neverbālās komunikācijas aspekts intervijās. Visās izvēlētajās intervijās šajā aspektā nebija atšķirību, acu kontaktu Poznērs veido visu laiku vienādi. Vladimirs Poznērs galvenokārt skatās uz intervējamo, gan uzdodot jautājumus, gan klausoties atbildes. Tas veido labas attiecības ar intervējamo. Dažreiz Poznērs skatās savos pierakstos un dažreiz kamerā - tas notiek, it īpaši, programmas sākumā un nobeigumā, kad Poznērs runā ar skatītājiem. Dažreiz tas notiek arī intervijas laikā, kad vadītājs kādu faktu skaidro tieši skatītājiem, nevis viesim. Kopumā, Poznērs gandrīz visas intervijas garumā skatās uz intervējamo.

Programmas sākumā V. Poznēram vienmēr ir nopietna sejas izteiksme. Tādu pašu izteiksmi viņš tur gandrīz visas intervijas garumā – intervētājam jābūt neitrālam. Dažreiz galvenokārt, dzirdot interesantu, patīkamu atbildi, Poznērs smaida. Bet autore nepamanīja intervijās nevienu gadījumu, kad Poznērs smietos. Viņa smails vienmēr ir atklāts un patiess. Uzdodot jautājumu vai paskaidrojot kaut ko pirms jautājuma, Poznērs dažreiz paceļ uzaci.

Autore var secināt, ka Vladimirs Poznērs ļoti labi kontrolē savas sejas izteiksmi un acu skatienus. Autore nepamanīja nevienu gadījumu, kad vadītājam bija šaudīgas acis vai viņš bieži mirkšķināja ar acīm.

6.3 Žesti ar galvu

Dažreiz V. Poznērs intervijas laikā žestikulē ar galvu – izdara mājienus vai dažus mājienus. Atbildes klausīšanas laikā vai paša komentāra stāstīšanas laikā tas var teikt intervējamai personai, ka viņš uzmanīgi klausās un piekrīt, bet jautājuma uzdošanas laikā, tas varētu nozīmēt, ka Poznērs grib atklāt intervējamo, sasniegt, lai viņš sīkāk atbildētu uz jautājumu. Galvas mājiens programmā „Poznērs” ir svarīgs neverbālās komunikācijas elements.

SECINĀJUMI

Izmantojot gadījuma analīzi, autore izanalizēja piecas programmas "Poznērs". Secinājuma daļā autore aprakstīs, kas piemīt Vladimira Poznēra individuālam intervēšanas stilam, no kā tas ir veidots un cik lielā mērā viņa intervēšanas stils atbilst teorētiskā literatūrā iegūtām zināšanām par to.

Vispirms, vajag pieminēt kā Vladimirs Poznērs skaidro profesiju „žurnālists”. Kā bija teikts teorētiskajā literatūrā, galvenais žurnālistam ir uzmanība un griba novērot, atcerēties katru sīkumu. Arī pats V. Poznērs atbildot uz jautājumu, kas ir nepieciešams labam žurnālistam, pieminēja novērošanu, uzmanību un pieredzi.

Vladimirs Poznērs ir intervētājs, kuram ir ļoti lielā profesionālā pieredze, viņš strādā tele žurnālistikā jau daudzus gadus, un strādāja dažādās valstīs. Viņš prot pareizi uzvesties un kontrolēt savas emocijas visas programmas garumā. Analizējot programmas „Poznērs” vadītāja neverbālu komunikāciju, autore nepamanīja nevienu nekorektu žestu vai acu skatienu. Salīdzinot analīzes rezultātus ar teorētiskiem datiem var secināt, ka visi V. Poznēra žesti un sejas izteiksmes atbilst situācijai dotajā mirklī un palīdz viņam sasniegt savu mērķi intervijā. Tā, uzdodot jautājumus Poznērs palīdz sev ar rokas žestikulāciju, bet klausoties atbildes programmas vadītājs tur rokas pozās, kuri zinātniski izsaka: „Es uzmanīgi klausos”. Visas programmas garumā V. Poznērs skatās uz intervējamo, vai uz kameru. Autore nesaskatīja nevienu mirkli no piecām programmām, kad Poznērs būtu zaudējis acu skatienu kontroli. Tāda savaldīšana un savu emociju kontrolēšana rada, ka viņš ir īsts profesionāls savā jomā.

Vladimirs Poznērs vienmēr ir pilnīgi sagatavots intervijai. Pirms intervijas viņš sīki izpēta intervējamā dzīvi un tēmu, par kuru runās ar viesi intervijā. Autore izdarīja tādu secinājumu, jo V. Poznēram vienmēr ir pieraksti ar intervējamā citātiem un dažiem faktiem par viņu, kurus bija grūti atcerēties. Tātad, teorētiskajā literatūrā bija teikts, ka intervētājam vajag vienmēr būt iepriekš sagatavotām intervijai un tas pilnīgi atbilst Poznēra attieksmei par to.

Intervijas laikā Vladimirs Poznērs galvenokārt, uzdod atvērtus jautājumus. Tādi jautājumi liek intervējamai personai atklāties, sīkāk skaidrot savu viedokli. Ja V. Poznērs vairāk izmantotu slēgtus jautājumus, saruna nebūtu tik atklāta un izklausītos, ka viesis ir saspringts. Ar atvērto jautājumu palīdzību Poznērs atklāj intervējamos. Bet autore uzskata, ka bieža divpusīgu jautājumu lietošana arī ir ļoti veiksmīga. Tie

jautājumi var palīdzēt intervējamam uzticēties intervētājam. Kad intervējamais dzird divpusīgu jautājumu un saprot, ka viņš var atbildēt tik atklāti, cik pats grib, vai var vispār neatbildēt uz jautājumu, viņš atslābinās un sāk uzticēties intervētājam.

Salīdzinot atziņas par intervēšanu teorētiskajā literatūrā ar analīzes rezultātiem, var izdarīt secinājumu, ka V. Poznērs visu izdara pareizi – pēc „likumiem”, bet tajā pašā laikā viņam arī piemīt savs intervēšanas stils. Vladimirs Poznērs vienmēr ir iepriekš sagatavots intervijai, viņš ļoti labi pārzina intervējamo un iztirzājuma tēmu. Analizējot Poznēra uzdotus jautājumus un salīdzinot rezultātus ar teorētiskajā literatūrā paustiem padomiem, arī sanāk, ka programmas vadītājs visu dara pareizi. Viņš sadala garus jautājumus uz dažiem īsiem, neuzbrūk ar vienu provokatīvu jautājumu, vienmēr palīdz intervējamam saprast jautājumu un pārfrazē to, ja tas ir vajadzīgs.

Programmas „Poznērs” vadītājs ir profesionāls, un viņš zina kādus jautājumus un kad vajag uzdod, lai intervija kopumā būtu veiksmīga. Autore var izdarīt secinājumu, ka tieši Vladimira Poznēra savaldība un savu emociju kontrole kopā ar šo žurnālista profesionālismu veido programmu „Poznērs” tik veiksmīgu un populāru.

Izvēlētas programmas analīze un tās rezultāti var būt vērtīgi gan žurnālistiem – iesācējiem, kuri tikai vēlas kļūt par intervētājiem, gan intervētājiem ar pieredzi. Vladimira Poznēra intervēšanas stila analīze var uzlabot viņu intervēšanas prasmes un palīdzēt viņiem pilnveidoties savā profesijā. Bakalaura darbā veiktais pētījums atklāj, kāpēc programma „Poznērs” ir atšķirīga no citām programmām – intervijām un kā tā tiek veidota. Ar analīzes palīdzību autore saprata kā intervē Poznērs un kas viņam palīdz viņam sasniegt viņa mērķi intervijās.

Tā kā bakalaura darba mērķis bija saprast kāds intervēšanas stils piemīt Vladimiram Poznēram un izanalizēt viņa intervijas programmā „Poznērs”, secinājuma daļā darba autore izklāstīs savas atziņas un savu viedokli par iegūtiem rezultātiem. Kopumā, Vladimiru Poznēru var raksturot kā ļoti uzmanīgu un laipnu klausītāju. Visas intervijas garumā viņš ļoti uzmanīgi klausās intervējamā atbildes un viedokļus un cenšas neiejaukties viņa vārdos, nepārtraukt viņu. Kaut gan, dažreiz viņam nākas tā darīt, jo Poznēram taču jāvadā programma un jādomā par skatītājiem. Kad viņam, tomēr, gadās pārtraukt intervējamo, viņš atvainojās un paskaidro, kāpēc tā izdarīja. Gadījumos, kad viņš uzdod asu, izaicinošu jautājumu, viņš arī vispirms atvainojās. Bieži tas skan tā: „Atvainojiet, bet man tomēr nāksies uzdod jums tādu jautājumu...”. Empīriskajā daļā autore rakstīja par to, ka Poznērs neizsaka savu viedokli intervijas

laikā, tas arī rada cik laipns viņš ir – cik lielā mērā viņš ir lojāls pret cita cilvēka viedokli. Programmas „Poznērs” vadītājs vienmēr sasniedz savu mērķi intervijā, bet dara to laipni un neagresīvi.

Literatūras saraksts.

1. Adams. S., Hicks, W. (2001). *Interviewing for journalists*. Routledge: London; New York.
2. Aina O.Nucho. Māra Vidnere. (2003). *Intervēšanas prasme*. IU Raka
3. A. Dimants, S. (2009). *Žurnalistika*. Biznesa augstskola Turība.
4. Boyd,A. (2001). *Broadcast Journalism*. Elsevier.
5. Burton, Graeme. (2000). *Talking television: an introduction to the study of television*. London: Arnold.
6. Chandler, D. (2002). *Semiotics: The Basics*. London: Routledge.
7. Craig, Robert T. (2007). *Theorizing Communication: Readings Across Traditions*. New Delhi: Sage publications.
8. Eglītis. V. (2003). *Gribu uzņemt filmu!* Rīga: Jumava.
9. Fiske,J. (2003) *Reading Television*. London: Routledge.
10. Frost.C. (2002). *Reporting for journalists The grammar of Television*. London: Routledge.
11. Gillham, B. (2001). *Case study research methods*. London; New York: Continuum.
12. Hamel J.(1993). *Case study methods*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- 13.Hausman,C. (1992). *Crafting the news for electronic media: writing, reporting and producing*. Belmont, California: Wandsworth publishing company.
14. Herbert,J.. (2000). *Journalism in the digital age: theory and practice for broadcast, print and on-line media*. Oxford: Focal press.
15. Kumars V. (2007). *Ķermeņa valoda*. Apgāds Zvaigzne ABC.
16. Kroplijs A. un M. Raščevska. (2010). *Kvalitatīvās pētniecības metodes socialajās zinātnēs 2. izdevums*, Izdevniecība RAKA.
17. Mc.Manus,J. (1994). *Market-Driven Journalism.Let the Citizen Beware?*, London: SAGE Publication.
18. Open Society Institute. (2005). *Televīzija Eiropā: likumdošana, politika un neatkarība*. EUMAP pētījums.
- 19.Patton, M. (2002). *Qualitative research & evaluation methods*. Thousand Oaks; London; New Delhi: SAGE Publications.
20. Pīzi, Alans un Barbara. (2006). *Ķermeņa valoda*. Apgāds Jumava.

21. Reque, J., Tantillo, H., S., Babb, J., McIntosh, M., Denham, B. (2001). *Introduction to journalism*. Focal Press: Oxford.
22. Rudin, R., Ibbotson, T. (2002). *An introduction to journalism: essential techniques and background knowledge*. Focal Press: Oxford.
23. Stake, R. (1995). *The art of case study research*. Thousand Oaks, CA etc.: SAGE Publications.
24. Vorobjovs A. (1996). *Psiholoģijas pamati*. Mācību Apgāds.
25. Yin R.. (1994). *Case study Research: design and methods*. Thousand Oaks, CA etc.: SAGE Publications.
26. Г. В. Кузнецов, В. Л. Цвик, А.Я. Юровский. (2002). „ТЕЛЕВИЗИОННАЯ ЖУРНАЛИСТИКА” (4-е издание), ИЗДАТЕЛЬСТВО МОСКОВСКОГО УНИВЕРСИТЕТА «ВЫСШАЯ ШКОЛА».

Izmantotie avoti.

1. Chandler, D. (1995). *Semiotics for Beginners*. Retrieved January 14, 2007 from <http://www.aber.ac.uk/media/Documents/short/gramtv.html>.
2. Kodzasova Indīra. (2011). *Intervija ar Vladimiru Poznēru* no <http://www.sem40.ru/famous2/m1146.shtml>.
3. Sovcova J., Preobraženska E., Aņiskeviča L. (2010). *Televīzijas intervija kā informācijas iegūšanas avots: radošais kursa darbs*, Rīga: LU SZF Komunikācijas studiju nodaļa.
4. Vladimirs Poznērs (28.09.19). *Intervija ar A. Gordonu*.
5. Vladimirs Poznērs (22.02.11). *Intervija ar M. Gorbačevu*.
6. Vladimirs Poznērs (26.12.10). *Intervija ar Stingu*.
7. Vladimirs Poznērs (26.09.10). *Intervija ar V. Maškovu*.
8. Vladimirs Poznērs (24.04.11). *Intervija ar V. Zatlēru*.
9. V. Poznēra atbildes no http://vladimirpozner.ru/?page_id=395.
10. <http://www.1tv.ru>.

Bakalaura darbs “ INDIVIDUĀLS TELEVĪZIJAS INTERVĒŠANAS STILS:
VLADIMIRA POZNĒRA INTERVIJAS PROGRAMMĀ „POZNĒRS” PBK
KANĀLĀ” izstrādāts LU Sociālo zinātņu fakultātē Komunikācijas studiju nodaļā.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie
informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autore: Elīna Preobraženska

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: Dmitrijs Petrenko

Recenzents: Mg. sc. soc. Rolands Tjarve

Darbs iesniegts Komunikācijas studiju nodaļā 30.05.2011.

Pieņēma: metodiķe: Inga Poļaka

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījumu komisijas sēdē

. 2011. prot. Nr. , vērtējums

Komisijas sekretāre: